Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראָשען

הײַנט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטייאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפטליכע טאָג - צייטונג

Nr. 221 (913 | Łódź, Poniedziałek 27 Września 1926 | פערטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מאָנטאג יט תשרי תרפ"ז. | Nr. 221 (913

24·71 אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24·71 || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel 24 71

די אַלט-נייע רעגירונג ווערט היינט געשאַפען.

פּראָפ. באַרטעל וועט מיט'ן הסכם פון מאַרשאַל פּילסודסקי בילדען דעם קאַבינעט אָהן מינ. סויקאָווסקי'ן. — סיים זאָל פונאַנדערגעלאָזט ווערען אין פאַל פון אַ נייעם אונצוטרוי-וואָטום.

וו אַ ר ש אַ, 26 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער מיסיע צו שאַפען דעם קאַבינעט, וועלכע פּראָפ. באַרטעל האָט בעקומען פון מלוכה-פּרעזידענט, איז דער פּרעמיער אָפּגעפאָהרען קיין דרוסקעניק אין דער בעגלייטונג פון דעפּ. קאָשטש-אַלקאָווסקי, לאַנדווירטשאַפטס-מיניסטער ראַטשינסקי, פּאָדפּ. בעק א. א. מינ. ראַטשינסקי האָט ערקלערט, אַז זיין בעזוך אין דרוסקעניק טראָגט אַ פּריוואַטען און נישט קיין פּאָליטישען כאַראַקטער.

פּרעמיער באַרטעל האָט זיך לכתחילה געהאַט אָפּגעזאָגט פון דער מיסיע, נאָר אויף דער אויסדריקליכער ביטע פון מלוכה פּרעזידענט האָט ער די מיסיע אָנגענומען, איבערלאָזענדיג זיך צייט ביז מאָנטאָג ווען ער וועט זיך האָבען פערשטענדיגט מיט'ן מאַרשאַל פּילסודסקי.

פון 10 אינדערפריה ביז 12 ביי טאָג האָט פּרעמיער באַרטעל קאָנפערירט מיט פּילסודסקי'ן. עס זענען בעהאַנדעלט געוואָרען פאָלגענדע פראַגען: 1) ווי אַזוי זיך בעציהען צו דער לאַגע, וואָס האָט זיך געשאַפען אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס דער סיים האָט אויסגעדריקט אונצוטרוי די מיניסטאָרען מלאַדזשיאַנאָווסקי און סויקאָווסקי, 2) ווי אַזוי איבערבויען דעם קאַבינעט אין פאַל, ווען די רעגירונג אין אַלגעמיין בלייבט ביי ער מאַכט, 3) צי דאַרף מען פונאַנדערלאָזען דעם סיים, אויב עס וועלען ווייטער געמאַכט ווערען שוועריגקייטען ביים בעהאַנדלען דעם בודזשעט.

אויף דער קאָנפערענץ איז געקומען צו אַ הסכם, אַז פּראָפ. באַרטעל נעהמט ענטגילטיג אָן די מיסיע פון שאַפען דעם קאַבינעט.

12 ביי טאָג האָט פּראָפ. באַרטעל זיך געזעגענט מיט פּילסודסקי'ן און דאַן אָפּגעהאַלטען אין האָטעל אייראָפּעיסקי אַ קאָנפערענץ מיט זיינע בעגלייטער.

2 ביי טאָג איז דער פּרעמיער אָפּגעפאָהרען קיין ווילנא. צוליב דעם פּרעמיער'ס בעזוך אין ווילנא האָבען זיך פערשפּרייט קלאַנגען, אַז דער ווילנער וואָיעוואָדע ראַטשקעוויטש זאָל בעשטימט ווערען אַלס אינערן-מיניסטער. די ראַזינע קלאַנגען זענען אָבער פון פּרעזידיום פון מיניסטאָרען-ראַט אָפּגעלייקענט געוואָרען. ס'איז בעקאַנט, אַז מאַרשאַל פּילסודסקי איז דורכאויס בעשטאַנען דערויף, אַז מלאַדזשיאַנאָווסקי זאָל בלייבען אין קאַבינעט, בנוגע ווידער סויקאָווסקי'ן איז פּילסודסקי איינגעגאַנגען אויף זיין דימיסיע. פּילסודסקי'ס וואונש אין דער היינזיכט איז אָבער נישט געווען בעקאַנט און דערפאַר האָט מען פאַר דער פּרעסע 2 טאָג פערהוילען, אַז באַרטעל האָט בעקומען די אויפגאַבע צוזאַמענצושטעלען דעם קאַבינעט.

זיין וויזיט אין ווילנא האָט פּראָפ. באַרטעל ערקלערט מיט אַ ריין פּראַקטישען טעם, ווייל פון דרוסקעניק וואָלט ער געדאַרפט אַרויספאָהרען שפּעט ביינאַכט און פון ווילנא האָט ער אַ בעקוועמערען צוג.

מאָרגען (היינט, מאָנטאָג) אינדערפריה וועט פּראָפ. באַרטעל זיין אין וואַרשא און וועט צושטעלען דעם מלוכה-פּרעזידענט די ליסטע פון'ם אַלט-נייעם קאַבינעט.

אַזוי ווי מיט'ן פּראָפ. באַרטעל פאָהרט מיט אויך דער דירעקטאָר פון דעפּ. פאַר קולטוס-ענינים אקווימש, רופט מען אָן זיין נאָמען אַלס קאַנדידאַט אויף בילדונגס-מיניסטער. אַלס קאַנדידאַט ווערט אויך בעטראַכט דער פּראָפ. צהרענקרייץ. דאַגעגען די קאַנדידאַטור פון ווילנער פּראָפ. זדזשעכאָווסקי'ן ווערען וועלכען מ'האָט פריהער געהאַט געשמועסט, איז נישט אַקטועל.

פון די רעגירונגס-קרייזען גיט מען איבער, אַז די רעגירונג איז ענטשלאָסען פונאַנדערצולאָזען דעם סיים, אויב עס וועלען אַרויסגעטראָגען ווערען ווייטערדיג אונצוטרוי-וואָטומס. די רעגירונג גלויבט אָבער נישט, אַז דער סיים זאָל דאָס טון.

ווער איז שולדיג אין קריג?

פּואַנקאַרע ענטפערט שטרעזעמאַנ'ען.

פּ אַ ר י ז, 26 (אַ. ט. ע.) פּואַנקאַרע האָט היינט אין סען זשערמען געהאַלטען אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט בעריהרט די פראַגע וועגען דער שולד אין אַרויסרופען דעם קריג. פּואַנקאַרע'ס רעדע איז געווען אַנ'ענטפער אויף שטרעזעמאַנ'ס רעדע אין גענף. פּואַנקאַרע האָט צ. אַ. געזאָגט: „אין דער שעה, ווען די צענטראַל-מלוכות האָט געבראַכט אויף אייראָפּא דעם מבול פון קריג, איז קיינעם נישט איינגעפאַלען צו בעשולדיגען דערין אַלע דייטשען. מ'דאַרף אָבער נישט פערגעסען, אַז דער קריג איז אונז ערקלערט געוואָרען, אַז דייטש מיליטער האָט אָקופּירט אונזער לאַנד און אַז דער קריג איז געפיהרט געוואָרען אכזריות'דיג".

אַנ'אָרקאַן ווידער פערניכטעט אַ שטאָדט.

פּ אַ ר י ז, 26 (אַטע) „ניו-יאָרק העראַלד" איז מודיע, אַז אין דער בראַזיליאַנער פּראָווינץ סאַן-פּאַולאָ, וואו עס געפינען זיך פיל פּוילישע קאָלאָניעס, האָט אַנ'אָרקאַן אָנגעמאַכט געוואַלדיגע חורבות. די שטאָדט איטאַמפּע איז אינגאַנצען צושטערט, דערביי זענען 200 מענשען אומגעקומען.

1-טער טאָג פון דער קולטור-קאָנפערענץ.

וו אַ ר ש אַ, 26 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אין סקאַלאַ-טעאַטער האָט זיך היינט געעפענט די קולטור-קאָנפערענץ, וועלכע איז צונויפגערופען געוואָרען דורך דער געזעלשאַפט „אָוונט-קורסען פאַר אַרבייטער". ס. ה. זענען פאַראַן 124 דעלעגאַטען, דערונטער 95 פון 83 פּראָווינץ-שטעדט. אין פּרעזידיום איז צווישען אַנדערע אַריין אַ דעלעגאַט פון לאָדז, ה' חיים בראַנד. עס זענען דורכגעלייענט געוואָרען פיל בעגריסונגען. ס'איז בעעהרט געוואָרען דער אָנדענק פון קולטור-טוער ישראל שורעק. די קאָנפערענץ האָט אָנגענומען אַ פּראָטעסט-רעזאָלוציע געגען די רדיפות אויף די יידישע שולען און אַ רעזאָלוציע מיט דער פאָדערונג פון אַמנעסטיע. די קאָנפערענץ וועט דויערען דריי טאָג.

סטאַטיסטיק פון „נומערוס קלויזוס".

וו אַ ר ש אַ, 26 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דעפּ. גרינבוים האָט צוגעשטעלט דעם פּרעמיער באַרטעל סטאַטיסטישע דאַטען וועגען „נומערוס קלויזוס" אויף די פּוילישע הויכשולען. אַזוי למשל זענען אין לעמבערגער פּאָליטעכניקום היי-יאָהר אויפגענומען געוואָרען: אויף דער מעכאַנישער אָפּטיילונג 107 קריסטען און 9 יודען, אַרכיטעקטור-אָפּט. - 26 און 5, פעלדמעסער — 98 און 17, לאַנדווירטשאַפט — 29 און 1, כעמישער (מיט לאַבאָראַטאָריע) 70 און 8, כעמישער (אָהן לאַבאָר.) 30 און 3. פון די יודישע סטודענטען האָט מען דערביי געפאָדערט ספּעציעלע קוואַליפיקאַציעס.

אין וואַרשאָ זענען אָנגענומען געוואָרען אויף דער מעכאַנישער אָפּטיילונג 105 קריסטען און 11 יודען, אַרכיטעקטור — 38 און 5, וואַסער אָפּט. 38 און 5, כעמישער 90 און 11, עלעקטראָטעכנישער 78 און 8.

אַזוי ווי עס געהען אַרום קלאַנגען, אַז דער לעמבערגער פּראָפ. מאַטאַקעוויטש זאָל בעשטימט ווערען אַלס מיניסטער פון עפענטליכע אַרבייטען, ווייזט דעפּ. גרינבוים אָן, אַז דער דאָזיגער פּראָפעסאָר איז אַן אויסגעשפּראָכענער אַנטיסעמיט.

די פראַנצויזישע מאַכט פאָדערט פון א"י-רעגירונג אַרויסגעבען די אָנפיהרער פון סירישע אויפשטענדיגע

י ר ו ש ל י ם. (י.ט.א.) די פראַנצויזישע מאַכט אין סיריען האָט זיך געווענדעט צו דער ארץ-ישראל'דיגער רעגירונג מיט אַ פאָדערונג אַרויסצוגעבען די אָנפיהרער פון די סירישע אויפשטענדיגע, עמיר אַבדעל-ארסלאַן און אַבדול האַליס על דזשורדי, וועלכע זענען נאָך די געליטענע מפּלות, אַנטלאָפען נאָך ארץ-ישראל. אַזאַ פאָדערונג האָבען שוין די פראַנצויזען איינמאָל אַרויסגעשטעלט, אָבער זי איז ביז איצט נישט ערפילט געוואָרען. די פראַנצויזישע פאָדערונגען שטיצען זיך אויפ'ן סיריש-פּאַלעסטינער טראַקטאַט וועגען געגענזייטיגען אַרויסגעבען פערברעכער.

אַטלעטען מוזען אויך פאַסטען אום יום-כפור.

ב ו ד אַ פּ ע ש ט. (י. ט. אַ.) די בודאַפּעשטער ספּאָרט-פעראיינען האָבען זיך געווענדעט צו דער בודאַפּעשטער קהלה מיט דער בקשה צו בעפרייען 4 יודישע אַטלעטען צו פאַסטען דעם פערגאַנגענעם יום כפור, ווייל זיי דאַרפען אויף צו מאָרגענס, זונטאָג, אַנטיילנעהמען אין אַ אַטלעטען-קאַמף.

דער ראַבינאַט האָט די בקשה אָפּגעוואָרפען, ערקלערענדיג דאָס פרייען צו פאַסטען אום יום-כפור זענען בלויז קראַנקע פערזאָנען, פאַר וועלכע דאָס פאַסטען איז אַ סכנה.

פעראיין פון יודישע פאָלקס-שולען און פאָר-שול-ערציהונג

אין לאָדז, פּאָלודניאָוואַ 11, טעל. 34-13

איז מודיע, אַז ס'ווערט אָנגענומען איינשרייבונגען פון קינדער פון 4 יאָהר אָן

אין דער העברעאישער פרעבעל-שולע

די פרעבעל-שולע, וואָס וועט געפיהרט ווערען אויף אַ מוסטערהאַפטען אופן דורך ערפאַהרענע פרעבעליסטינס, וועט זיך געפינען אין אַ פאַסיגען לאָקאַל אויף שענקעוויטשאַ 5/3.

די לימודים הויבען זיך אָן באַלד נאָך יום-טוב

איינשרייבונגען ווערען אָנגענומען אין קאַנצעלאַריע פון פעראיין, פּאָלודניאָוואַ 11, פון 9—1 נאָכמ.

1156

Dr. med. J. POLAKOW

ספּעציאַליסט פאַר קינדער-קראַנקהייטן 168

KONSTANTYNOWSKA 37a Tel. 39 75

נעמט אָן פון 5—6.30 אָוו. [illegible] פון 2—3

[illegible] 29 4

סוחרים דעטאַליסטען!

די שווערע לאַגע, אין וועלכער עס געפינען זיך איבערהויפּט די סוחרים-דעטאַליסטען, האָט אונז געצוואונגען צו שאַפען אַ פעראיין פאַר דעטייל-סוחרים א. נ.:

„ערשטער לאָדזער דעטאַליסטען-סוחרים-פעראיין",

וועלכער וועט זיך בעמיהען צו פעראייניגען אַלע אייגענטימער פון אָפענע געוועלבער אונטער איין גרויסער אָרגאַניזאַציע. מיר וועלען זיך בעמיהען מיט אַלע קרעפטען צו פערבעסערן די מאַטעריעלע און מאָראַלישע לאַגע פון די סוחרים-דעטאַליסטען. בכדי אַדורכצוזעצען פערשידענע ברענענדע פראַגען, אָרדנען מיר איין היינט, מאָנטאַג, דעם 27/9, האַלב 9 אָוונד אין לאָקאַל פון דער געזעלש. „Toz" אַנדזשעיאַ 1

א גרויסע פערזאַמלונג

אויף וועלכער מיר לאַדען איין אַלע דעטייל-סוחרים, אָהן אונטערשיד פון בראַנזשע.

דער אָרגאַניזאַציאָנס-קאָמיטעט.

1147

דער קאמף אויף לעבן און טויט

די ענגלישע גרובען-בעזיצער שטרעבען אינגאַנצען צוצושמעטערען די אָרגאַניזאַציע פון די בערג-אַרבייטער. — אין ענגלאַנד רעכענט מען אויף דער אינטערווענץ פון פאַרלאַמענט צו ליקווידירען דעם קויהלען-שטרייק.

לאָנדאָן, 26 (ספּ. טעל.) דער אויספיהר-קאָמיטעט פון בערג-אַרבייטער-פערבאַנד האָט אָפּגעהאַלטען אַ בעראַטונג וועגען בריף פון פּרעמיער באַלדווין. די טעג ווערט צונויפגערופען אַ קאָנפערענץ, וועלכע וועט בעשליסען וועגען די ווייטערדיגע שריט פון פערבאַנד.

אַ גרויסע פּראָפּאַגאַנדע-אינטערעסירונג האָט אַרויסגערופען די פאַרשטעהענדע דעבאַטע אין פּאַרלאַמענט וועגען שטרייק אין די קויהלען-גרובען.

די אַלגעמיינע לאַגע פון שטרייק שטעלט זיך פאַר אַזוי: סיי די רעגירונג, סיי די בערג-אַרבייטער געפינען זיך אין אַ מצב, וואָס איז נישט מקנא צו זיין. די רעגירונג האָט געמאַכט פּראָבעס צו ליקווידירען דעם שטרייק. זי האַלט, אַז ס'וואָלט געווען אַ גערעכטע זאַך, ווען די גרובען-בעזיצער וואָלטען ערפילט די פאָדערונגען פון די אַרבייטער. דער ווילען פון דער רעגירונג שטויסט זיך אָבער אָן אין אַן'ענטשיידענעם ווידערשטאַנד פון די גרובען-בעזיצער, וועלכע שטרעבען צו צושמעטערען די אָרגאַניזאַציע פון די בערג-אַרבייטער. דער קאַמף געהט שוין איצט נישט וועגען אַ לענגערען אָדער קירצערען אַרבייטס-טאָג אָדער וועגען רעדוצירען די לוינען, דער קאַמף געהט וועגען דער ווייטערדיגער עקזיסטענץ פון בערג-אַרבייטער-פערבאַנד.

עס שטעהט די פראַגע: וואָס וועט צום ביישפּיל זיין, אויב די אַרבייטער וועלען אויף זייער נאָהענטסטער קאָנפערענץ אָננעהמען די בעדינגונגען, וועלכע זענען אויסגעדרוקט געוואָרען אין באַלדווינ'ס בריף? צי וועט די רעגירונג זיין בכוח צו צווינגען די גריבען-בעזיצער זיי זאָלען איינגעהען אויף אַ קאָמפּראָמיס-ערלעדיגונג פון שטרייק. אויב די אַרבייטער וועלען אָננעהמען די רעגירונגס-פאָרשלאַגען, וועלען זיי פערלירען דאָס, פאַרוואָס זיי קעמפּפען זייט עטליכע חדשים. אויב זיי וועלען די פאָרשלאַגען אָפּוואַרפען, דאַן וועט ערשט קומען די אמת'ע קאַטאַסטראָפע. ביז-איצט איז דער שטרייק געווען אַ זומער-שטרייק, און איצט הויבט זיך שוין אָן דער ווינטער מיט אַלע זיינע גרויזאַמקייטען. די בערג-אַרבייטער גיבען זיך אָפּ אַ דין וחשבון פון דער לאַגע, נאָר אויב זיי וועלען עס געפינען פאַר נויטיג, וועלען זיי מסתם פיהרען ווייטער דעם שטרייק נאָך אין פערלויף פון אַ 2 חדשים, נישט קוקענדיג אויף דער אונגעהויערער נויט. אפשר וועט דאַן די ענגלישע עפענטליכע מיינונג אַרויסטרעטען געגען דער טאַקטיק פון די גרובען-בעזיצער און זיי צווינגען צו זיין נאָכגיביגער.

ה' לואי ליפסקי ערוואַרט

אַ גינסטיגע ענדערונג פון דער ענגלישער פּאָליטיק בנוגע רעד יודישער נאַציאָנאַלער היים.

ניו-יאָרק. (יט"אַ) ה' לואי ליפסקי פּאָרזיצענדער פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין אַמעריקאַ און מיטגליד פון ציוניסטישען וועלט-עקזעקוטיוו, וועלכער האָט זיך נישט לאַנג צוריק אויפגעהאַלטען אין לאָנדאָן, וואו ער האָט אָנטייל גענומען אין דער זיצונג פון אַקציאָנס קאָמיטעט, האָט נאָך זיין צוריק קומען קיין אַמעריקאַ ערקלערט דעם פאָרשטעהער פון יט"אַ, אַז מען דאַרף שוין אין דער נאָהענטסטער צוקונפט ערוואַרטען אַ גינסטיגע ענדערונג פון דער ענגלישער פּאָליטיק בנוגע דעם אויפבוי פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים אין ארץ-ישראל. די בריטישע רעגירונג האָט זיך איבערצייגט, אַז אין הסכם מיט'ן מאַנדאַט און די אומשטענדען וואָס האָבען זיך געשאַפען איז די דרינגענדע פליכט פון ענגלאַנד אונטערשטיצען מיט אַלע מעגליכקייטען און פערלייכטערן דעם יודישען אויפבוי-ווערק אין ארץ-ישראל.

הלואי זאָלען מיר שוין גאָר איינזעהן — האָט ה' ליפסקי צוגעגעבען — זעהען די דאָזיגע האָפנונג פערווירקליכט דורך קאָנקרעטע מעשים.

די אַרבייטסלאָזיגקייט אין ארץ-ישראל — האָט ה' ליפסקי פערענדיגט דאָס געשפּרעך — איז געוויס אַ קאָמפּליצירטע און אונאַנגענעהמע זאַך. דאָך וועט דער ציוניסטישער עקזעקוטיוו לייכט בעקעמפען די אַרבייטסלאָזיגקייט, וויבאַלד ער וועט נאָר בעקומען די נויטיגע געלד-מיטלען.

געמישטע חתונות צווישען יודען אין רוסלאַנד.

בערלין, (י.ט.א.) אין דער עקאָנאָמיש-סטאַטיסטישער סעקציע ביים יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט אין בערלין זענען איצט בעאַרבייט-געוואָרען אַ רייהע אינטערעסאַנטע מאַטעריאַלען וועגען געמישטע חתונות ביי יודען אין פערשידענע לענדער. בעזונדערס אינטערעסאַנט זענען די ציפערן וועגען רוסלאַנד.

די ציפערן פאַר 56 גרעסטע שטעדט פון אוקראַינע גיבען אָן, אַז אין 1924 האָבען פון 10,806 יודישע מענער 499 ד. ה. 4,6 פּראָצ. חתונה געהאַט מיט קריסטליכע פרויען; פון 10,909 יודישע פרויען האָבען 593, ד. ה. 5,5 פּראָצ. חתונה געהאַט מיט קריסטליכע מענער.

אין די 4 גרעסטע שטעדט פון אוקראַינע-קיעוו, אָדעס, כאַרקאָוו און יעקאַטערינאָסלאָוו האָבען אין זעלבען יאָהר פון 5.589 יודישע מענער חתונה געהאַט מיט קריסטליכע פרויען 317, ד. ה. 5,7 פּראָצ. אין פונקט דער זעלבער פּראָצענט יודישע פרויען האָבען חתונה געהאַט פאַר קריסטליכע מענער (316 פון 5588). דעם גרעסטען פּראָצענט געמישטע חתונות 10 פּראָצענט האָט געגעבען יעליסאַוועטגראַד. אין די שטעדט בערדיטשעוו און ביאַלאַיאַ צערקאָוו זענען אין 1922 טען יאָהר אַלע הונדערט פּראָצענט חתונות געווען ריין יודישע. אין 1923 האָט קיעוו, וואָס פערמאָגט אַ סך יודישע אינטעליגענץ און אַ סך קאָמוניסטישע עלעמענטען, געגעבען 5 פּראָצענט געמישטע חתונות.

מעהרסטענטיילס האָבען יודען חתונה מיט רוסען. אויף דעם צווייטען אָרט געהען חתונות מיט אוקראַינער, דערנאָך מיט פּאָליאַקען און מיט דייטשען. אין לענינגראַד איז די צאָהל געמישטע חתונות ביי יודען געווען אין די ערשטע יאָהרען פון דער רעוואָלוציע זעהר גרויס. זי האָט דערגרייכט אין יאָהר 1920 32,1 פּראָצענט פון אַלע יודישע חתונות, אָבער די לעצטע יאָהרען איז זי געפאַלען און מאַכט אויס אין 1924 אַנ'ערך 15 פּראָצענט.

אָסקאַר שטרויס-ביבליאָטעק אָנגעקומען קיין ירושלים.

ירושלים. (י. ט. אַ.) די זעהר ווערטפולע ביבליאָטעק, וועלכע דער פערשטאָרבענער ניו-יאָרקער פילאַנטראָפּ אָסקאַר שטרויס האָט אין צוואה פערשריבען לטובת דער נאַציאָנאַל-ביבליאָטעק איז שוין אָנגעקומען קיין ירושלים. די ביבליאָטעק ענטהאַלט איינינגע טויזענד בענדער פון געביט פון אינטערנאַציאָנאַלען רעכט, אַלגעמיינער געשיכטע, פּאָליטישער געשיכטע פון אַמעריקאַ און די געשיכטע פון די יודען אין אַמעריקאַ.

סענסאַציאָנעלער פּראָצעס אין קראָקאָ.

אַנטיסעמיטישער רעדאַקטאָר ווערט בעשולדיגט אין בעליידיגען די יודישע אמונה. — ער ווערט דורך די געשוואוירענע פריי-געלאָזט

(אַ בריף פון קראָקאָ צום „נייעם פאָלקסבלאַט").

שבת איז אין קראקא פאָרגעקומען אַ סענסאַציאָנעלער פּראָצעס וועגען נאָט-לעסטערונג און וועגען בעליידיגען דעם יודישען גלויבען. דער פּראָצעס האָט אַרויסגערופען אַ שטאַרקע סענסאַציע-טערעסירונג און דער אורטייל, וואָס איז אַרויסגעטראָגען געוואָרען דורך די געשוואוירענע איז אַ זעהר כאַראַקטעריסטישער.

אין קראקא ערשיינט אַ בלעטעל מיטן נאָמען „האָסלאָ נאַראָדאָווע" דער רעדאַקטאָר פון בלעטעל, אַ געוויסער יאַן קאָזיצקי וואָלט גערן זוכה געווען צו זעהן זיין נאָמען געדרוקט אין אַ פרעמדער צייטונג, אָבער אַזאַ זכיה האָט ער געקענט האָבען נאָר ווי יענער העלד פון טשעכאָוו'ן, וואָס איז אַ צופרידענער געקומען צולויפען אַ היים מיט התפעלות „מאַמע, מ'האָט וועגען מיר געדרוקט!" ער איז זעהט איהר, אַ שכור'ער געווען ערגיץ אין אַ שענק, צובראָכען דאָרט די שפיגלען און די פּאָליציי האָט וועגען זיינע העלדענטאַטען צוזאַמענגעשטעלט אַ פּראָטאָקאָל און אויף מאָרגען איז אין דער כראָניק פון די געשעהענישען אָפּגעדרוקט געווען זיין נאָמען.

האָט זיך אונזער יאַן קאָזשיצקי פערקוקט אויף די געלערנטע „פּראָפעסאָרען" פונ'ם טיפּ יאַקסאַ-כאַמיעץ וכדומה און אָבגעדרוקט אין זיין צייטונג אַנ'אַרטיקעל אונטער'ן נאָמען „2 פראַגען". דער דאָזיגער אַרטיקעל איז פול מיט אָנפאַלען אויף יודען, וועלכע „גלויבען נישט אין גאָט", אַז דאָס, אין וואָס זיי גלויבען, איז דער שטן, אַז יודען מעגען פאַלש שווערען, אָבנאַרען, האַנדלען מיט לעבעדיגע סחורה א. א. וו. נאַטירליך, אַז דאָס אַלעס ווערט „וויסענשאַפטליך" בעגרינדעט און „דערוויזען" מיט מאַטעריאַלען און וויסענשאַפטליכע ווערק פון געלערנטע.

געגען רעדאַקטאָר איז פערפיהרט געוואָרען אַ פּראָצעס. אויפ'ן פּראָצעס האָט דער רעדאַקטאָר ערקלערט, אַז דער אַרטיקעל איז געדרוקט געוואָרען מיט זיין וויסען. ער האַלט זיך אָבער נישט פאַר שולדיג, ווייל דער דאָזיגער אַרטיקעל בעליידיגט נישט דעם יודישען גלויבען, ווי ס'האָט איהם פאָרמולירט משה רבנו און די נביאים. דער אַרטיקעל קריטיקירט נאָר די יודישע רעליגיע אין דער אינטערפּרעטאַציע פונ'ם „שולחן-ערוך".

אַלס פערטיידיגער פונ'ם אָנגעקלאָגטען זענען אַרויסגעטראָטען די אַדוו. ד"ר ראַזמאַרינאָוויטש און ד"ר אַנטאָניעוויטש. אַדוו. ראַזמאַרינאָוויטש האָט אַריינגעטראָגען אַ רייהע פאָרשלאָגען וועגען אַרויסרופען אַלס עקספּערטען ד"ר אַרכוטאָווסקי, ד"ר קרושינסקי, גלח אונשליכט און גלח מאַכאי און צו נעהמען אַלס בעווייזען זייערע א. אַנד. ווערק צוויש. אַנד. אויך אַ נומער פון „ראָזוואָי" און דעם מאַכמעדאַנישען קאָראַן, וואָס געפינט זיך אין דער יאַגעלאָנישער ביבליאָטעק.

דער טריבונאַל האָט נאָך אַ בעראַטונג אָפּגעוואָרפען די אַלע פאָרשלאָגען. דער פּראָקוראָר הובל האָט געשטיצט די בעשולדיגונג און נאָכדעם, ווי ס'איז מיט אַ פערטיידיגונגס-רעדע אַרויסגעטראָטען דער צווייטער פערטיידיגער, האָט בעקומען דאָס וואָרט דער בעשולדיגטער גופא. אין אַנ'אַנדערטהאַלבען שעה'דיגער רעדע האָט דער אָנגעקלאָגטער אַרויסגעלעגט דעם גאַנצען טיפּוס פון די אַלע אויסגעטראַכטע חכמות פון די פערשידענע יודען-קענער אַלאַ פּראַנאַיטיס און יאַקסאַ כאַמיעץ און דערנאָך זענען די געשוואוירענע אַוועק אויף אַ בעראַטונג.

זיי האָבען געדאַרפט ענטפערען אויף 2 פראַגען: 1) צי איז דער בעשולדיגטער בעגאַנגען אַ גאָט-לעסטערונג און 2) צי האָט דער בעשולדיגטער בעליידיגט די יודישע אמונה.

אויף דער ערשטער פראַגע האָבען 3 געענטפערט — יאָ און 9 — ניין אויף דער צווייטער האָבען 7 געענטפערט — יאָ און 5 — ניין; אַזוי ווי אָבער אויף אַרויסצוטראָגען אַ בעשול יגונגס-אורטייל איז נויטיג 2/3 שטימען איז קאָזיצקי ערקלערט געוואָרען פאַר אונשולדיג.

ה. וואַהל.

1164

אל הקוראים העברים!

ביום הושענא רבה ש. ז. מופיע בוורשה הגליון הראשון של

העתון העברי היחידי בגולה

„הצפירה"

החתימה מתקבלת בכל יום בהסת. הציונית (צנלנינה 4) בחדר № 1 אצל בא-כח „הצפירה" בלודז ה' ז. וינר (קונסטנטינובסקה 49) משעה 8—10 בבוקר ומ2—4 אחה"צ וב„התאחדות" (שינקיביצה 3/4) 6—10 בערב.

חתמו על הצפירה והפיצו אותה בחוגי מכירכם!

א שטיק-מאשין

פירמע

„PFAFF"

צו פערקויפען.

צו ערפאהרען אין ערט. פון 10—1 ביי ש.

אכטונג, שטעפּער-מייסטער!

היינט מאָנטאָג, דעם 27. סעפּט. 7 אַ זייגער אין אָוונד קומט פאָר אין לאָקאַל פון האַנדווערקער-קלוב (פּאָלודניאָוואַ 4)

א וויכטיגע

פאך-פערזאמלונג

קומט מאַסענווייז, מיטגלידער און נישט-מיטגלידער, דען ס'האַנדעלט זיך אין אייערע בלוטיגסטע אינטערעסען!

159

עם ווערט געזוכט אַ

עופות-שוחט

אין שייבלער'ס ראַיאָן

וועלכער זאָל האָבען קבלה. ווענדען זיך צו אזיעל שיין, טאַרגאָוואַ 37.

1160

לערן-יונגלעך

— ווי אויך —

געהילפען

ווערען געזוכט אין די בוכבינדעריי און העפטען פאַבריק פון מ. קופּפער

קאָנסטאַנטינער 14.

קומט און איבערציינגט אייך!

אַלער אַרט ביטעס, פּאָראַניעס, רעקורסען, אַפּעלאַציעס אין אַלע געריכטס-, פינאַנס-, אַדמיניסטראַטיווע און קאָמונאַלע אינסטיטוציעס ווערען אַמבעסטען, אַמביליגסטען און אַמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביוראָ

„פּאָלאָניאַ" אַלעיאַ 1 מאַי 7.

וויכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אַנווייזונגען אין אַלע שטייער-אַנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאָן שוואַצער איבערזעצונגען: האַנדעלס און פּריוואַט-קאָרעספּאָנדענץ, קאָנטראַקטען. פּראָטעסטירטע וועקסלען ווערען אַנגענומען אויפצומאַנען מיט אייגענע קאָסטען.

מיטגלידער פון פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען צאָהלען 25% ביליגער.

Dr. JAKÓB KON

אָרדינאַטאָר פון שטעטישען שפּיטאַל. אַקושער

צוריקגעקעהרט.

שענקעוויטש 18, טעלעפאָן 37-62.

אין די לעצטע אויף זאַכאָדניאַ 27 (רוג קאָנסטאַנטינער) פון 5 ביז 6 נאָכט.

293

Dr. H. Rakowski

Zawadzka 25, tel. 37-34

קינדער- און אינערע-קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

1028

געוועזענע

און ווייטער איז אַזוי.

דער בילדונגס-מיניסטער סויקאָווסקי איצט קאָן מען שוין זאָגען: „געוועזענער" – האָט ערב זיין דימיסיע צוריקגעצויגען גלאָמבינסקי'ס געהיימען צירקוליאַר וועגען „נומערוס קלאַוזוס".

דאָס איז געשעהען נאָך לאַנגע אַמפערנישען מיט זיך גופא, נאָך אַ גרויסען ישוב-הדעת'ן זיך, נאָך אַ פיל-מאָליגען ערקלערען, אַז קיין „נומערוס קלאַוזוס" איז פאַר יודען נישטאָ...

דער געוו. בילדונגס-מיניסטער האָט אַלזאָ, צוריקגעצויגען דאָס „נישט-געשטויגענע און נישט-געפלויגענע", און מחמת דעם אַוראַי, איז די לאַגע ביים אָננעהמען יודישע סטודענטען געבליבען דיזעלבע, ווי געווען.

עדות וועגען דעם זאָגט, צום ביישפּיל, די צאָהל יודען, וואָס איז הייאָהר אָנגענומען-געוואָרען אין וואַרשאַווער פּאָליטעכניקום, און וואָס בעטרעפט בסך-הכל. . 9 פּראָצענט – ד. ה. נידריגער פון דער אמת'ער פּראָצענט-פערהעלטעניש: פּאָליאַקען–יודען. אויף 360 סטודענטען איז דאָ סך-הכל 31 צוגענומענע יודישע סטודענטען.

דערביי איז אויך כאַראַקטעריסטיש די צאָהל יודען לויט די פאַקולטעטען:

כעמיע: אויף 90 סטודענטען – 11 יודען; ערדקענטעניש: אויף 37 סטודענטען 3 יודען; וואַסער-אינזשינעריע: אויף 51 – 5; מעכאַניק: אויף 105–11; לאַנד-אינזש.: אויף 77 – 1.

אין קראָקע זענען צוגענומען געוואָרען אויפ'ן מעדיצינישען פאַקולטעט: אויף 120 – 12 יודען, פאַרמאַציע: אויף 48 – 14 יודען.

צו דעם צו מוז נאָך צוגעגעבען ווערען אַ קליינער העכסט כאַראַקטעריסטישער פרט, דהיינו, אַז וואַקאַנטע ערטער זענען געווען אַ סך מעהר, ווי עס זענען אָנגענומען געוואָרען סטודענטען, און ווייל עס איז נישט געווען קיין גענוגענדע צאָהל פּעטענדענטען קריסטען, האָבען דערבּער אויך מעהר יודען געליטען, און אין רעזולטאַט וועלען פּוילישע פּראָפעסאָרען האָבען די געלעגענהייט אויך צו קנעלען פאַר לעדיגע בענקלעך...

ווי מיר זעהען דערפון, איז דער מיג. סויקאָווסקי און זיינע פאָרגענגער געווען אויסגעהאַלטען ביז גאָר: מי נישט – דיר נישט!"

און – ווער ווייסט, צי אַט דאָס צוריקציהען פון צירקולאַר, וועלכער האָט סיי-ווי די לאַגע גישט געענדערט, ווער ווייסט, צי דערפאַר איז דער מיניסטער סויקאָווסקי שוין אַ – געוועזענער...

מן.

מ'האָט נאָך אַלץ מורא פאַר דער בייטש.

רעכטע פּרעסע וועגען די סיבה פון רעגירונגס-קריזיס.

די דימיסיע פון באַרטעל'ס רעגירונג, זעהט אויס, איז פאַר די רעכטע סיים-גרופּירונגען געקומען גאַנץ אומגערעכט, הגם די זעלבע גרופּירונגען זענען אַזוי שטאַרק אַרויסגעטרעטען געגען דער רעגירונג בעת די ביודזשעט-דעבאַטען. האָבען זיי דאָס נישט געצילט אומצוּוואַרפען די רעגירונג, ווייל זיי ווייסען גאַנץ גוט, דאָס זיי זענען דערצו צו שוואַך און די בייטש, וועלכע פּילסודסקי האָט אין זיין צייט אויפגעהויבען אויפ'ן סיים, האָט זיך נאָך נישט אַראָפּגעלאָזען און הענגט נאָך אין דער לופט. איצט ווען די רעכטע שטעהען פאַר אַ געשעהענעם פאַקט פון אַ רעגירונגס-קריזיס, מאַכען זיי אַ פּאָזע פון אַ זיגער, וועלכער האָט נאָר וואָס בעזיגט זיין געגנער. הגם ביי זיך ווייסען זיי גאַנץ גוט דאָס די פענטעס אַרום זייערע הענד זענען לעת-עתה נאָך גאַנץ פעסט און נאָך לאַנג וועלען זיי זיך פון די דאָזיגע פענטעס נישט קענען בעפרייען.

דער לייב-אָרגאַן פון די ענדעקעס, די „רוואָ גראָשע" מאַכט טאַקי דעם אָנשטעל פון אַ זיגער און שרייבט: מיר האָבען נישט מורא פאַרן טעראָר, וואָס די רעגירונג ווענדעט אָן בנוגע דעם סיים, נישט אַלע ווילען שפּילען די קאָמעדיע און מיט זיך פערשטעלען דעם פערמאַסקירטען אַבסאָלוטיזם מיט דעם שיין פון פּאַרלאַמענטאַריזם. נישט אַלע האָבען מורא פאַר דראָהונגען. דער סיים האָט זיינע פעהלערען און דער גאַנצער פּאַרלאַמענטאַריזם איז שווער קראַנק, אָבער אונזער פּאַרלאַמענט איז נאָך נישט אַזוי נידריג געפאַלען, אַז ער זאָל שטענדיג זיך געפינען אונטער פערשידענע דראָהונגען, נישט אַלע האָבען מורא פאַר דער בייטש, דער סיים האָט גוט געטון, ווען ער האָט זיך קלאָר אַרויסגעזאָגט געגען די מיניסטאָרען, וועלכע זענען שעדליך פאַר דער מלוכה ס'איז נאָך נישט בעוואוסט, אויף וועלכען וועג די געשעהענישען וועלען געהען, ווי אַזוי עס וועט געלעזט ווערען דער ערשטער רעגירונגס-קריזיס נאָך דער מאָראַלישער רעוואָלוציע, איינס איז אָבער זיכער? ס'מוז קומען אַ קלאָרער געגענזאַץ פון ביידע לאַגערען. וואָס אַמאָל וועט שווערער ווערען צו פערשטעלען די דיקטאַטור מיט דעם שיין פון רעכט, דאָס רעגירען פון די מאַסאָנישע קליקעס מיט'ן מאַנטעל פון פּאַרלאַמענטאַריזם. דער רעגירונג ליגט זיכער דערין ווייטער צו שפּילען די קאָמעדיע פון פּאַרלאַמענטאַריזם, אָבער נישט אַלע וועלען אָבער מיטשפּילען די דאָזיגע קאָמעדיע.

אויך די „זשעטשפּאָספּאָליטאַ" האַלט, אַז די רעכטע האָבען געזיגט, די דערמאַהנטע צייטונג, האַלט, אַז די אמת'ע סבּות פונ'ם קריזיס דאַרף מען זוכען ערגיץ אַנדערשוואו. די צייטונג שרייבט:

דאָס „אַרויסנעהמען" פון צוויי מיניסטאָרען פון קאַבינעט איז נאָר געווען אַ פּרעטעקס פאַר'ן פּרעמיער זיך אַוועקצוגעבען אין דימיסיע, נישט די סאָלידאַריטעט האָט דאָס געשפּילט אַ ראָל, די אמת'ע סבּה איז אַן אַנדערע. באַרטעל זעהט אָהן שום ספק די איצטיגע ווירקליכקייט, וועלכע נישט קוקענדיג אויף די קינסטליכע עפעקטען און אויף דער שיינבאַרער פערבעסערונג איז זעהר אַ שווערע. דאָס גערעטעניש איז אַ שלעכטע, די וואַלוטע איז נאָך ווייטער נישט סטאַביליזירט, דער יקרות וואַקסט. באַרטעל האָט דאָס אַלץ געזעהען, ווי אַזוי-זשע זאָל ער זיך אַרויסבעקומען פון דער סיטואַציע? די רעגירונג האַלט, אַז ביי דער דאָזיגער לאַגע איז דאָס איינציגע מיטעל פונאַנדערצולאָזען דעם סיים, אויב אַזוי, זאָל די רעגירונג דאָס פּרובען, אָבער מיר זענען זיכער, ענדיגט די „זשעטשפּאָספּאָליטאַ", אַז ביז דער קומענדיגער סיים וועט זיך צוזאַמענקומען, וועט די איצטיגע סאַנאַציע-רעגירונג ענטלויפען פון דער מאַכט, אַזוי ווי בשעתו האָט דאָס געטון מאָראַטשעווסקי מיט זיין רעגירונג.

סענאַטאָר קאָסקאָווסקי, שרייבט אויך אין אַ לענגערען אַרטיקעל אין „קוריער וואַרשאַווסקי", אַז אין דער גאַנצער וועלט ווייסט מען, דאָס אין פּוילען הערשט אַ דיקטאַטור און דער פּאַרלאַמענט איז נאָר אַ פיקציע, די רעכטע האָבען דעריבער איצט געוואָלט די לאַגע קלאָהר מאַכען און האָבען דערוויזען, אַז נאָר אַ מינדערהייט פון פּאַרלאַמענט איז פאַר דער פּאָליטיק פון דער רעגירונג. די רעכטע, שרייבט דער סענאַטאָר, וועלען די פּאַרלאַמענט פיקציע נישט מעהר מיט מאַכען. איצט האָט דער מלוכה-פּרעזידענט צוויי אויסוועגען. אָדער ער זאָל ווייטער דולדען די פיקציע פון איצטיגען פּאַרלאַמענט, אָדער דער סיים זאָל פונאַנדערגעלאָזט ווערען און די מלוכה זאָל רעגירט ווערען נאָר דורך דער רעגירונג, וועלכע האָט זיך אַליין גענומען די מאַכט.

פון אַלע אַרטיקלען פון דער רעכטער פּרעסע פיהלט זיך אָבער אַרויס די שוואַכקייט פון די, וועלכע האָבען כלומרשט נישט מורא פאַר דער בייטש.

יער.

ליטווינאָוו=וואַלאַך.

די קאַריערע פונ'ם סאָוועטישען דיפּלאָמאַט.

אין „פּאַריזער היינט" דערצעהלט ה' ל. ראָזענטאַל אינטערעסאַנטע זכרונות וועגען בעריהמטען סאָוועטישען דיפּלאָמאַט ליטווינאָוו, דעם אַמאָליגען ביאַליסטאָקער חסידישען יונגערמאַן–וואַלאַך.

ליטווינאָוו'ס בעדייטונג פאַר סאָוועטען רוסלאַנד איז דעם לעזער-פּובליקום גוט בעקאַנט. נישט אַלעמען אָבער איז בעוואוסט, אַז דאָס איז אַ ביאַליסטאָקער יוד, וואָס זיין ריכטיגער נאָמען „וואַלאַך" איז פערשלייערט געוואָרען מיט'ן פּסעוודאָנים ליטווינאָוו, און אַז ער איז אַ זוהן פון אַ פרומען, ערליכען יוד, אַ חסיד מיט'ן נאָמען ר' משה וואַלאַך, וואָס איז געווען חצי בוכהאַלטער חצי סרסור ביי אַ יודישען באַנקיר מ. אין ביאַליסטאָק, וואו ער האָט ערליך און געוויסענהאַפט אָבגעדינט פיל יאָהרען.

מיר זענען נאָך אַלס קינדער און אויך שפּעטער בעקאַנט געווען. נאָך אַלס יונגערמאַן האָט ער פערלאָזען זיין געבורטס-שטאָט ביאַליסטאָק, און מעהר האָט מען איהם דאָ נישט געזעהן. בעגעגענדיג אָפּט אין דער פּרעסע דעם נאָמען ליטווינאָוו, האָב איך קיין אַהנונג נישט געהאַט, אַז דאָס איז מיין בעקאַנטער און בן-עיר וואַלאַך. ער איין מאָל האָט זיך מיר צופעליג געמאַכט די געלעגענהייט ביי זעהר אינטערעסאַנטע אומשטענדען זיך מיט איהם צו טרעפען אין אויסלאַנד.

מיט איינינע יאָהר צוריק איז אין האַאַג פאָרגעקומען אַ וויכטיגע פּאָליטישע קאָנפערענץ פון פאָרשטעהער פון פערשידענע אייראָפּעאישע מלוכות, וועלכע האָבען זיך בעדאַרפט בעשעפטיגען מיט אינטערנאַציאָנאַלער פּאָליטיק, דערהויפּט וועגען די פינאַנציעלע תביעות פון אַנדערע לענדער צו סאָוועטען-רוסלאַנד.

האָבענדיג אָנגענומען דעם פאָרשלאַג פון אַ רעדאַקציע צו זיין איהר בעריכטערשטאַטער פון דער קאָנפערענץ, בין איך פון בערלין געפאָהרען קיין האַאַג, וואו איך האָב קודם בעזוכט די רייכסטע ערשטקלאַסיגע קאַפע „צענטראַל", וואָס ביי זיינע טישלעך איז פאַבריצירט געוואָרען די גאַנצע פּאָליטיק פון דער קאָנפערענץ און איז פון דאָרטען שוין אַ „צוגעשניטענע" געקומען אין קאָנפערענץ-זאַל.

נישט ווייט פונ'ם טישעל וואו איך האָב פערנומען, איז געזעסען אַ גרופּע מענשען, וואָס האָבען געמאַכט דעם איינדרוק ווי-נאָר וואָס געקומענע פון אַ בעראַטונג; צווישען זיי איז געווען אַ יונגע דאַמע, וועלכע איך האָב נישט געקאָנט זעהן, ווייל זי איז צו מיר געזעסען מיט דער פּלייצע.

אין איינינע מינוט אַרום, ווען די דאַמע האָט זיך אומגעקעהרט מיט'ן געזיכט צו מיר, האָב איך דערזעהן, אַז דאָס איז מיינע אַ בעקאַנטע, מיס גאָלדסמיס, אַ טאָכטער פון קאָלאָנעל גאָלדסמיס, מיט וועלכער איך האָב זיך בעקענט, ווען זי איז געווען אין ביאַליסטאָק נאָך די פּאָגראָמען, כדי צו זעהן דאָס יודישע לעבען נאָך די חרבנות, וואָס די פּאָגראָמען האָבען געמאַכט.

זי האָט מיר פריינדליך געגריסט און פאָרגעשטעלט פאַר די מענער, וואָס זענען מיט איהר געזעסען ביים טישעל, דאָס זענען געווען: איהר שוואָגער, לאָרד סוויטלינג, אַ פאָרשטעהער פון דער ענגלישער רעגירונג אויף דער קאָנפערענץ, דער צווייטער ה' קלאָטץ, געוועזענער פינאַנץ-מיניסטער אין פראַנקרייך, פאָרטרעטער פון פראַנקרייך, און ה' וואַלענבורג, געוועזענער מיניסטער אין לוצאַטי'ס קאַבינעט, פאָרשטעהער פון איטאַליען; אַלזאָ אַ „מזומן" פאָרשטעהער פון גרויסע אייראָפּעאישע מלוכות, און אַלע אונזערע מאחב"י; זי אַליין, מיס גאָלדסמיט, איז געווען געשיקט פון דער „וועסטמינסטער גאַזעט" אַלס קאָרעספּאָנדענטין און בעריכט-אָנגעבערי פון דער דאָזיגער קאָנפערענץ.

די איינלאַדונג פון די מסובים צו פערנעהמען אַן אָרט ביי זייער טישעל, האָב איך מיט פערגעניגען אָנגענומען, וויסענדיג, אַז דאָ, אין דער חבריתא, וועל איך קאָנען האָבען אינטערעסאַנטע אינפאָרמאַציעס.

דער שמועס איז תחילה געווען אַ לעבהאַפטער און איז נאָכדעם אַריבער אין אַן אויפרעגונג – אַלע האָבען גערעדט מיט פערדרוס וועגען דער עקשנות'דיגער האַלטונג פונ'ם רוס ליטווינאָוו, וואָס פאָדערט אַ גרויסע הלואה פאַר סאָוועטען-רוסלאַנד און ווען מען רעדט מיט איהם וועגען גאַראַנטיעס און קאָנצעסיעס ווערט זיין עקשנות נאָך שטאַרקער.

שפּעטער אין אָוונד, ווען אין די טעאַטערס און אַנדערע פערגניגונגס-ערטער האָבען זיך געענדיגט די פאָרשטעלונגען, האָט דאָס קאַפע „צענטראַל" אָנגעהויבען פולער צו ווערען פון פּובליקום. דאָן איז אַריין אַ מאַן זעהר עלעגאַנט געקליידעט, און איבער'ן גאַנצען זאַל האָבען זיך שטיל, מיט עטוואָס עהנליכעס צו רעספּעקט געהערט שטימען „ליטווינאָוו".

ער האָט זיך פריינדליך בעגריסט מיט איינינע טישלעך און איז צוגעקומען צו אונזערען, און מיט אַלעמען זיך העפליך בעגריסט. שווער איז מיר געווען צו דערקענען מיין יוגענד-פריינד, וואָס האָט זיך אין בערך אַ קורצער צייט אַזוי הויך אַרויפגעאַרבייט, ס'האָט זיך מיר אָבער באַלד אַ דאַכט געטון, אַז איך האָב אַמאָל ערגיץ איהם געזעהן, האָב איך איהם אויפמערקזאַם אָנגעקוקט; ער האָט מיך אָבער באַלד דערקענט, מיך אָנגערופען ביים נאָמען און פאַמיליע, און אויסגעדריקט זיין צופרידענהייט דערפון, וואָס ער זעהט מיך איצט נאָך אַ לאַנגער צייט, זינט ער האָט פערלאָזען אונזער ביידענס געבורט-שטאָט.

אין שמועס מיט איהם האָט זיך שטאַרק געלאָזט אַרויסזעהען וואַלאַך דער יוד. ער האָט נאָכגעפרעגט אויף אונזערע געמיינזאַמע בעקאַנטע, זיך זעהר אינטערעסירט, וואָס מיט יעדערען פון זיי איז געוואָרען, ווי יעדער האָט זיך איינגעאָרדענט אין לעבען.

ער האָט מיט מיר גערעדט רוסיש. מיר מיטגעטיילט, אַז זיין איצטיגער נאָמען איז מאַקסים מאַקסימאָוויטש, און ביי דער געזעלשאַפט געבעטען ענטשולדיגונג דערפאַר, וואָס ער רעדט מיט מיר אויף דער שפּראַך, וואָס איז זיי נישט פערשטענדליך.

ער האָט מיר מיט איניגסטער בעדויערונג דערצעהלט, אַז ער האָט נישט לאַנג געלייענט אין דער מאָסקווער יודיש-רוסישער פּרעסע, אַז ד"ר באַזאַנאָוויטש איז אין יעקאַטערינאָסלאַוו טראַגיש געשטאָרבען, און צוגעגעבען: איהר געדענקט, ווי ד"ר באַזאַנאָוויטש האָט מיך אַלס יונגערמאַן ליב געהאַט?

ווען איך האָב איהם אָנגעהויבען נאָכצופרעגען מכח דעם אַלגעמיינעם לעבען אין סאָוועט-רוסלאַנד, איז פאַר מיר געזעסען ליטווינאָוו דער פּאָליטיקער – האָט ער אַ סך מעהר געשוויגען ווי געענטפערט; נאָכמעהר האָט ער זיך „דיפּלאָמאַטיש" אַרויסגעדרעהט פון צו געבען תשובות אויף מיינע פראַגען בנוגע דעם, ווי לעבען יודען אין סאָוועט-רוסלאַנד – ער איז אָפּגעקומען מיט איין ענטפער אויף אַלע מיינע פראַגען: „אַלענפאַלס בעסער ווי אין מדינות מיט קאַפּיטאַליסטישער אָרדנונג", פון וואָס מיר איז נישט שווער געווען צו מערקען, אַז ער איז מיט דעם אינהאַלט פונ'ם דאָזיגען שמועס נישט שטאַרק צופרידען, און מיר זענען בכן צוריק אַריבער צו אונזערע יוגענד-זכרונות, וואָס האָט פערנומען אַ היפּשע צייט, און אונז ביידען פערגעניגען פערשאַפט.

געענדיגט אונזער שמועס, האָט ער מיך איינגעלאַדען אויף מאָרגען נאָך מיטאָג צו קומען צו איהם אין האָטעל אויף קאַווע; איך האָב די איינלאַדונג אָנגענומען.

די גאַנצע צייט האָבען אונז די געסט פון די דערבייאיגע טישלעך אָנגעקוקט מיט אַ מאָדנער נייגעריגקייט און פערוואונדערונג; ווען ליטווינאָוו איז אַרויס פון קאַפע, ווענדעט זיך צו מיר איינער פון דער געזעלשאַפט, אַ מיטגליד פון דער ענגלישער דעלעגאַציע צו דער קאָנפערענץ און פרעגט: זענט איהר

(ענדע זעה 7-טע זייט).

לכבוד יום-טוב!

צו די בעפאָרשטעהענדע ימים-טובים עמפּפעהל איך מיינע געעהרטע קונדשאַפט אַ גרויסען אויסוואַהל פון: פּודער, טואַלעט-זייפען, קעלנישע און בלומען-וואַסערן פּערפומען, ווי אויך אַלע אַרט קאָסמעטיש. אַרטיקלען צו קאָנקורענץ-פּרייזען!

רעעל! ביליגער און אָנבעראַל!

מיט אַכטונג

י. דרוקער, זאַוואַדזקאַ 11.

27
מאָנטאָג
יט
תשרי תרפ"ז

סעפּטעמבער
זון-אויפגאַנג 5.25
זון-אונטערגאַנג 5,28
לענג פון טאָג. 13

היינט די ענטשיידונג
וועגען די פאָדערונגען פון די לאָדזער טעקסטיל-אַרבייטער.

(וו) היינט אין דערפריה וועט אין אַרבייטס-מיניסטעריום אין דער אַנוועזענהייט פון אַרבייטס-מיניסטער יורקעוויטש און גענעראַל-אינספעקטאָר קלאָדט פאָרקומען אַ געמיינזאַמע קאָנפערענץ פון פאָרשטעהער פון די לאָדזער טעקסטיל-פאַבריקאַנטען און אַרבייטער וועגען די לוין-פאָדערונגען פון די אַרבייטער. די אַרבייטער וועלען זיין פערטרעטען דורך די ה"ה וואַלטשאַק און דעפּ. שטשערקאָווסקי (קלאַסען-פעראיינען), קאַזשמירטשאַק און דעפּ. וואַשקעוויטש (פּוילישע פּפּר.), פּלעווינסקי און דעפּ. האַראַש (קריסטליכע). די אינדוסטריעלער וועלען זיין פערטרעטען דורך די ה"ה: אינזש. רומפּעל, דיר. פּאַוולאָווסקי א.א.

(או) באַלד ווי די אַרבייטער-דעלעגאַטען וועלען קומען פון דער קאָנפערענץ אין אַרבייטס-מיניסטעריום וועלען פאָרקומען פערזאַמלונגען, אויף וועלכע די דעלעגאַטען וועלען אָפּגעבען אַ בעריכט פון דער קאָנפערענץ.

(ס) אין לאָקאַל פון האַנדעל און ביוראָ-אָנגעשטעלטע איז נעכטען פאָרגעקומען אַ בעראַטונג וועגען דער שטעלונג פון די אינטעלעקטועלע אַרבייטער צו דער אַקציע פון די טעקסטיל-אַרבייטער. ס'איז אונטערגעשטראָכען געוואָרען, אַז די אינטעל. אַרבייטער דאַרפען אונטערשטיצען די אַקציע, ווייל אויך זיי גרייטען זיך צו אַן אַקציע מכח העכערען די לוינען און וועגען אַ קאָלעקטיווען אָפּמאַך.

די אַקציע פון די טעקסטיל-אַרבייטער ווערט אויך אונטערשטיצט דורך די מייסטערס.

איז מסחר איז טאַקע אַן אויפלעבונג
נאָר דער יודישער סוחר און האַנדווערקער קאָנען נאָך נישט קומען צו זיך.
נעכטיגע פערזאַמלונג פון סוחרים און האַנדווערקער.

(—) נעכטען האָט דער צענטראַלער סוחרים און פאַבריקאַנטען-פעראיין (פּיעטריקאָווער 10) און דאָס פּרעזידיום פון צענטראַל-ראַט פון די סוחרים און האַנדווערקער-פעראיינען צוזאַמענגערופען אַ בעריכטס-פערזאַמלונג. אויף דער טאָג-אָרדנונג איז געשטאַנען די פראַגע וועגען בעריכט, שטייערן, אַמנעסטיע, קאָאָפעראַטיווע באַנק (פּעטריק. 41) הכנסה-שטייער, מעמאָריאַל צום פינאַנץ-מיניסטער א. אנד.

דער וויצע-פּרעזיצער ה' פּרעהליך און דירעקטאָר ה' אָרבאַך האָבען אָפּגעגעבען בעריכטען פון דער טעטיגקייט פאַר דער פערגאַנגענער צייט. זיי האָבען אָנגעוויזען אַז הגם אין די לעצטע פאַר חדשים האָט זיך די לאַגע אין מסחר עטוואָס געבעסערט אַ דאַנק דער אַלגעמיינער אויפלעבונג, איז דאָך דאָס סוחרטום נאָך נישט געקומען צו זיך און קען נאָך נישט זיך בעפרייען פון די אַלטע לאַסטען. די פערדינסטען זענען זעהר קנאַפּע און מ'קען נישט אויסטראָגען אַלע שטייער-לאַסטען: די אַלטע פערלעגערטע און די נייע.

וועגען דער קאָאָפעראַטיווער באַנק אויף פּיעטריקאָווער 41 איז מיטגעטיילט געוואָרען, אַז זי ענטוויקעלט זיך זעהר גוט, אַז די צאָהל מיטגלידער דערגרייכט שוין ביז 1800. די קליענטור ווערט שנעל און זאָרגפעליג ערלעדיגט. די באַנק איז שוין אריינגענומען געוואָרען אַלס מיטגליד אין רעוויזיע-פערבאַנד פון די יודישע קאָאָפעראַטיווען אין פּוילען. די באַנק געניסט שוין אויך פון רעדיסקאָנטאָ אין אַנדערע בענק. איבערהויפּט ענטוויקעלט זי זיך זעהר גוט.

נאָכדעם האָט זיך צעוויקעלט אַ וכוח אין וועלכען ס'האָבען אָנטייל גענומען אַ רייהע סוחרים און מיטגלידער פון פּרעזידיום פון ראַט. צום סוף איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע אין וועלכער ס'ווערט צוו. אנד. געזאָגט, אַז די פערזאַמלונג סאָלידאַריזירט זיך מיט די דעזידיראַטען פון דער פערוואַלטונג און בעפולמעכטיגט זי צו פאָדערען, פון פינאַנץ-מיניסטעריום אין נאָמען פונ'ם יודישען סוחר'טום אין לאָדז:

1) ס'זאָל רעווידירט ווערען דאָס שאַצונגס-סיסטעם פונ'ם פערמעגענס-שטייער, וואָס האָט גורם געווען צו דעם רואין פון פיל סוחרים; 2) ס'זאָל אָפּגעשאַפט ווערען דער אומזאַץ-שטייער, וועלכער רואינירט דעם האַנדעל און אַז אומזאַץ-שטייער זאָלען צאָהלען פּראָצדענטען ביז דער 6. קאַטעגאָריע און אימפּאָרטערען פון די אויסלענדישע סחורות; 3) די רעקורסען אויף פערשידענע שטייערן זאָלען ווי אַמשנעלסטען ערלעדיגט ווערען; 4) ס'זאָלען פערקלענערט ווערען די שטראַפען פאַר פערלעגענע שטייערן און פאַר עקזעקוציע קאָסטען; 5) סוחרים, וואָס האַנדלען מיט אויסלאַנד זאָלען האָבען שוועריגקייטען בעקומען פיל מאַליגע אויסלענדישע פּעסער; 6) די שטייער אַמנעסטיע זאָל ערקלערט ווערען פאַר פערלעגענע שטייערן ביז סוף 1925 און זאָל זיין חל אויף אָפּגעקומענע, רואינירטע און ליקווידירטע סוחר'ישע-פירמע און 7) די „באַנק פּאָלסקי" און די באַנק „גאָספּאָדאַרסטוואַ קראַיאָוועגאָ" זאָל ערטיילען ביליגען קרעדיט פאַר סוחרים.

צום סוף איז בעשלאָסען געוואָרען צו אינטערווענירען אין מאַגיסטראַט וועגען די צו הויכע צינזען, וואָס דער מאַגיסטראַט נעהמט פאַר פערלעגענע קאָמונאַלע שטייערן.

די לאָקאַטאָרקע איז דער סובלאָקאַטאָר
זענען געוואָרען מאַן און ווייב. דערנאָך — אַסוף צו דער „אידיליע".

מאַריאַ וויצעווסקאַ האָט געהאַט אַן אומגליק: דער מאַן איז איהר געשטאָרבען און דאָס לעבען איז איהר געוואָרען נישט גאָר ליב. האָט זי, כדי נישט צו זיין אינגאַנצען איינזאַם, אַריינגענומען אין איהר לעצט צימער אַ סובלאָקאַטאָר, יוזעף קלימעצקי.

מיט אַ צייט-שפּעטער האָט זיך קלימעצקי ערקלערט „אין ליבע" דער יונגער אַלמנה און באַלד געוואָרען איהר מאַן. פון דער לאָקאַטאָרקע מיט'ן סובלאָקאַטאָר איז געוואָר'ן מאַן און ווייב.

די אידיליע האָט אָבער לאַנג נישט געדויערט. קלימעצקי'ן האָט זיך פערגלוסט צו ענדערען זיין לעבענס-שטייגער און — ער האָט זיך גענומען „אורליב". אַוועקפאָהרענדיג האָט ער מיט זיך אויך מיטגענומען זיינע און זיין פרוי'ס זאַכען.

וועגען דעם האָט מאַריאַ וויצעווסקאַ מיטגעטיילט דער פּאָליציי, וועלכע זוכט אַרום קלימעצקי'ן.

דער הונט איז אויך געגעז אַ גנב.
דער טאַטע האָט „אַרעסטירט" דעם זוהן אין אַ קעלער.

(בל.) אין סקירניעוויץ האָט עס זיך אָנגעהויבען און אין לאָדז האָט עס זיך נאָך אויך נישט געענדיגט.

פ. ליבאָוויטש האָט אין סקירניעוויץ כסדר בע'גנב'עט זיין פאָטער, אַרויסטראָגענדיג פון שטוב פערשידענע ווערטפולע חפצים.

דער פאָטער האָט ענדליך געפאַקט זיין זוהנדעל אין קעלער, בעת ער האָט זיך צוגעגרייט „סחורה" צום אַרויסטראָגען.

האָט דעם פאָטער זיך נישט געגלוסט צו מאַכען קיין סקאַנדאַלען ביינאַכט און ער האָט דערווייל דעם זוהן פערשפּאַרט אין קעלער, כדי אינדערפריה איהם צו געבען דעם אמת'ן פסק.

האָט דער יונגער גנב נישט געוואָלט וואַרטען אויפ'ן פאָטער'ס שטראָף און — ער האָט דורכגעזעגט די ברעטער, וועלכע זענען געווען פערקלאַפּט אויפ'ן פענסטער'ל און איז אַרויס אויפ'ן הויף.

דאָ האָט זיך אויף איהם בעוואָרפען דער הונט, וועלכער האָט דעם חברה-מאַן גוט צוריסען און צוביסען.

אַ צושעדיגטער איז ליבאָוויטש אַנטלאָפען קיין לאָדז, אין לאָדז איז ער אָבער געוואָרען פערדעכטיג דער פּאָליציי אויפ'ן וואָקזאַל, וועלכער האָט איהם אַרעסטירט.

איצט וועט ליבאָוויטש שוין אוודאי בעשטראָפט ווערען נישט דורכ'ן פאָטער, נאָר דורכ'ן געריכט.

אַבראַמעק קאָנקורירט מיט עדדי פּאָלאָ.
צוויי פילמען איז איינ'ן קינאָ: איין זאָל און אויפ'ן לייוואַנד!

(:) געוויסט זענען די פריינד פון דער קינעמאַטאָגראַפישער קונסט, וועלכע זאָגען, אַז קינאָ האָט אַ גלענצענדע צוקונפט; קינאָ איז באמת אַנשטעקענד און דאָס לויפען אין קינאָ איז שוין היינט געוואָרען אַן עפּידעמיע ביי יונג און אַלט.

אונזער יוגענד איז היינט אינגאַנצען אונטער'ן איינפלוס פון טשאַפּלין, פערבענקס, וואַדט, מאָזשוכין און עדדי פּאָלאָ.

אַ פאַקט: דער לאָדזער בחור אַבראַמעק י. בזשעזשינער 37 איז אַזוי געווען אונטער'ן איינפלוס פון דעם, וואָס ער האָט געזעהן אין קינאָ, אַז זיצענדיג מיט זיינס אַ בעקאַנטער העלענאַ וו. אין „אַפּאָלאָ", בעת עדדי פּאָלאָ, האָט בעוויזען קונצען, ווי-אַזוי ער לעדיגט אויס אַן אייזערנע קאַסע מיט געלד, — האָט ער, אונזער אַבראַמעק, אויך אָנגעהויבען אויסלעדיגען ביי זיין בעגלייטערין דעם בייטעל, וועלכער איז געלעגען נעבען איהם.

און האָבענדיג שוין אין דער האַנד דאָס געלד האָט ער זיך ענטשולדיגט און אַרויס.

צום גליק האָט העלענאַ בעצייטענס בעמערקט איהר „פילם-אויפנאַהמע" און זי האָט מיטגעטיילט דער פּאָליציי, וועלכע האָט געגעבען אַבראַמעק'ן צווייטע-שטעלט אַ פּראָטאָקאָל.

החסידים דסקערניעוויץ מבקשים מכל אחינו בני-ישראל שכל אחד ישתדל להתפלל ולומר תהלים בצבור ולבקש רחמים על מרן שליט"א בקש'ת ר' רפאל שמעון בן חי' לשלוח לו רפואה שלימה במהרה מן השמים. 1152

אוי בעלי-חובות.

צעבראָכען דעם יונגעל אַ האַנט, ווייל ער האָט געבראַכט שלעכטען בראַנפען.

(:) קלעמענס אָכאָצקי (שיראַקאָווסקי-גאַס 71) האָט געוואַרט אויף אַ בעל-חוב, וועלכער האָט געדאַרפט קומען בעצאָהלען אַ חוב.

ווי דער שטייגער איז, זאָ פייער זוכט זיי, די בעלי-חובות), איז דער בעל-חוב נישט געקומען.

האָט אָכאָצקי אַראָפּגעשיקט זיין יונגעלע ער זאָל ברענגען אַ ביסעל בראָנפען, כדי צו פערטרייבען די מרה שחורה.

און ווען דאָס יונגעלע איז צוריקגעקומען און נישט געברענגט דעם ריכטיגען „שנאַפּס", האָט דער פאָטער אויסגעלאָזט דעם כעס צום יונגעלע און — איהם אָנגעהויבען שלאָגען.

דאָס שלאָגען איז אָבער געווען אַזוי אומגליקליך, אַז ביים יונגעלע איז צעבראָכען געוואָרען די רעכטע האַנד.

די פּאָגאָטאָוויע האָט דעם יונגען קרבן פון אַלקאָהאָל אָפּגעפיהרט אין אַננאַ-מאַריע-שפּיטאָל.

צו דער ערשיינונג פון „הצפירה".

הושענא רבה הויבט אָן ערשיינען אין וואַרשא נאָך אַ לענגערע הפסקה די איינציגע טעגליכע העבראַאישע צייטונג „הצפירה".

כדי צו זיכערען די עקזיסטענץ פון דער „הצפירה" איז געשאַפען געוואָרען אין אונזער שטאָט אַ „למען-הצפירה"-קאָמיטעט, וועמעס אויפגאַבע איז צו ערוואָרבען וואָס מעהר שטענדיגע אַבאָנענטען פאַר דער צייטונג.

אַ לאָדזער פילם.

(—) די דירעקציע פון קינאָ-טעאַטער „לונאַ" אַרבייט שוין אַ לענגערע צייט אַרום דער אויפפיהרונג פון אַ לאָדזער פילם.

צו דעם צוועק זענען אַנגאַזשירט געוואָרען אַ סך אַרטיסטישע און טאַלענטירטע כוחות, וועלכע געפינען זיך אונטער דער לייטונג פון פאַכמענער.

די אויפנאַהמען פון דעם פילם, וועלכער וועט זיין אַ 10-אַקטיגע ליבע און לעבענס-דראַמע, קומען פאָר אין לאָדז און אַ גוט ביי לאָוויטש.

דער נעכטיגער דאָלאַר-קורס.

(—) אין פערלויף פון די לעצטע וואָכען זענען נישט איינגעטראָטען קיין נייע ענדערונגען אינ'ם קורס פונ'ם דאָלאַר אויף דער נישט אָפיציעלער בערזע. דער דאָלאַר האָט זיך די גאַנצע צייט געהאַלטען 8,99 אין צאָהלונג און 9,00 אין פאָדערונג. שבת איז אונטער'ן איינדרוק פון די ידיעות וועגען דעם רעגירונגס-קריזיס די פאָדערונג אויף וואַלוטע געוואַקסען און דער פרייז איז געווען 9,04 אין צאָהלונג און 9,05 אין פאָדערונג. אַזוי האָט ער זיך אויך איינגעהאַלטען נעכטען אַ גאַנצען טאָג.

דער היינטיגער קורס פונ'ם דאָלאַר וועט זיין אָפּהענגיג פונ'ם ווייטערען גאַנג פונ'ם רעגירונגס-קריזיס און פון דעם ווי אַזוי די באַנק פּאָלסקי וועט רעאַגירען אויף דער שטייגערונג.

לאָדזער סחורות קיין פראַנקרייך

(ס) נעכטען איז פון לאָדז אָפּגעפאָהרען קיין מאַרסעל (פראַנקרייך) אַן אויספלוג פון לאָדזער אינדוסטריעלער אויף דער דאָרטיגער עקספּאָרט-אויסשטעלונג, וואו עס געפינען זיך אויך לאָדזער עקספּאָנאַטען.

מ'דאַרף בעמערקען, אַז דער עקספּאָרט פון לאָדזער סחורות קיין פראַנקרייך וועט אַרומנעהמען וואָל-מאַטעריאַלען, ווי אויך לייוונט און בוימוואָל-סחורות פאַר די פראַנצויזישע קאָלאָניעס.

פערניכטעט די פליגען —
טיפוס איז אין שטאָט!

אויספאָרשונגס-אַמט אין לאָדז ווערט ליקווידירט.

(ס) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַלגעמיינער רעאָרגאַניזאַציע פון דער אַדמיניסטראַציע וועט אויך ליקווידירט ווערען דער ביזאיצטיגער קרייז-אויספאָרשונגס-אַמט מיט זיינע אָפּטיילונגען, די אויספאָרשונגס-אַמטען וועלען אַריינגעהן אַלס אָפּטיילונגען אין די אַלגעמיינע פּאָליציי-אָרגאַנען.

וועקסעל-טערמינען אין די בענק

(—) אין אַ לאָדזער צייטונג איז געווען אָפּגעדרוקט אַ ידיעה, אַז די היגע בענק נעהמען אָן וועקסלען נישט לענגער ווי אויף 45 טאָג און פאָדערען דערביי אַ גאַראַנטיע פאַר אַ העלפט קורס-דיפערענץ, וואָס קען ענטשטעהן פון אַן עווענטועלער ענדערונג פון דעם זלאָטי-קורס.

דער „קוריער לודזקי" לייקענט פולשטענדיג אָב די ידיעה.

פערזאַמלונג פון דעטאַליסטען-פעראיין.

היינט וועט אין לאָקאַל פון „טאָז" (אַנדזשעיאַ 1) פאָרקומען די גרינדונגס-פערזאַמלונג פון „לאָדזער דעטאַליסטען סוחרים-פעראיין".

דער פעראיין וועט פעראייניגען אַלע אייגענטימער פון אָפענע דעטייל-געשעפטען און וועט שיצען זייערע עקאָנאָמישע אינטערעסען.

אַ הוספה.

(ב) די אַרבייטער פון דער טריקאָטאַזש-בראַנזשע האָבען בעקומען אַ הוספה פון 12 פּראָצ. אויך די שוסטער-אַרבייטער האָבען בעקומען די זעלבע הוספה.

ענדערונגען איז פאָהר-פּלאַן.

(וו) לויט'ן פאָהר-פּלאַן, וואָס וועט פערפליכטען פון 1. אָקטאָבער וועט דער צוג פון לאָדז-קאַלישער באַהן קיין פּלאָצק דורך לענטשיץ אָפּגעהן 8 מיט 14 מינ. אָוועהנד, דער צוג פון פּלאָצק קיין לאָדז. קאַלישער — 3 מיט 31 מינ. נאַכמ.

פון א"י אמט.

דער צענטר. א"י-אַמט טיילט אונז מיט, דאָס דער ענגלישער עליה-קאָנטראָלער האָט מסכים געווען איינצואָרדנען, צוליב די יום-טוב טעג, נאָך 2 קאָנטראָלעס פאַר די עולים-סערטיפיקאַנטען — דינסטאָג נאָך יום-טוב, דעם 5|10 און דאָנערשטאָג, ד. 7|10.

סערטיפיקאַטען זענען דאָ בלויז פאַר מענער.

די פערשידענע שטרעמונגען איז פּועלי-ציוניזם.

אויף דער טעמע קומט היינט אין אָוועהנד פאַר אין לאָקאַל פון פּועלי-ציון אַ רעפעראַט פון ה' טיגער פון וואַרשא. דער רעפעראַט פערשפּרעכט צו זיין זעהר אינטערעסאַנט.

ר' פּראַים אַלס גערהיים-אַגענט.

ער האָט צוריקבעקומען זיין אייגענע וואַליזע.

(ל) אויפ'ן פּעראָן פון פאַבריקס-וואָקזאַל איז געשטאַנען ה' אפרים לייפּציגער (פּאָלודניאָווא 9) און געוואַרט אויפ'ן צוג, וואָס גייט קיין וואַרשאַ.

נעבען ה' לייפּציגער'ן איז געשטאַנען די וואַליזע, אין וועלכער ס'זענען געלעגען זאַכען אין דער ווערט פון 300 זלאָטעס.

אין דעם זעלבען אויגענבליק האָט זיך צו דער וואַליזע צוגעשאַרט עפּעס אַ פּערשוין און — זי אַוועקגעטראָגען.

ווען ה' ל. האָט זיך אומגעקוקט, איז ער שוין געשטאַנען אָהן דער וואַליזע און דער גנב איז שוין ערגעץ-וואו געהאַט פערשוואונדען.

ה' פּראַים האָט בעשלאָסען נישט מעלדען דער פּאָליציי, אַליין אויפצוזוכען דעם גנב. און ער האָט זיך גענומען אויף סקלאַדאָוואַ-גאַס און בעמערקט, ווי אין אַ הויף-געהט-אַריין מיט שנעלע טריט עפּעס אַ פערדעכטיגע פּאַרשוינד'ל, מיט אַ וואַליזע, גאַר ענליך צו יענע, וואָס ה' ל. האָט מיט זיך געהאַט. איז ר' פּראַים צו מיט אַ געשריי:

— איך אַרעסטיר אייך! גיט-אָפּ די וואַליזע.

— דער פּאַרשוין האָט זיך דערשראָקען און מיטגעגאַנגען מיט'ן ה' לייפּציגער אין 5. קאָמיסאַריאַט, וואו דער פּאַרשוין איז שוין פערבליבען.

ה' ל. האָט נאָר היזק-געהאַט דעם באַהן-בילעט, ווייל דורך דער צייט, וואָס ער האָט „געשטאַטעוועט" נאָך דעם גנב, איז דער צוג קיין וואַרשאַ וועקגעגאַנגען.

וואָס קאָסט אַ בילעט קיין וואַרשאַ? 7 זלאָטעס. ס'איז ווערט!

אַ ביסעלע אמת'ער „כּרמל"-וויין...

דערווייל איז עס נאָך געווען שלאָף-געטראַנק און ס'איז געווען אַ מיטעל צו אַ גנבה.

(:) רבקה בלומשטיין איז געפאָהרען פון קאַליש קיין לאָדז מיט'ן צוג וואָס איז געגאַנגען פון פּויזען.

באַלד ווי דער צוג איז אָפּגעפאָהרען פון שיעראַדז האָבען זיך געטראָפען די טירלעך פון וואַגאָן און ס'איז אַריין אַ פרוי מיט עטליכע לעדערנע וואַליזקעס.

פרוי בלומשטיין—ווי אַ יודענע—האָט באַלד אָנגעהויבען אַ געשפּרעך מיט דער פריש-אָנגעקומענער פּאַסאַזשירקע און ס'איז אַוועק אַ שמועס וועגען פּערשידענע אָנגעלעגענהייטען.

די אינבעקאַנטע פרוי האָט באַלד אַרויסגענומען פון אַ וואַליזקע אַ פלאַש און ערקלערט, אַז אַזוי-ווי זי פאָהרט פון ארץ-ישראל, פיהרט זי מיט זיך אַ פלאַש אמת'ן ארץ-ישראל'דיגען „כּרמל"-וויין. דערביי האָט זי צוגעגעבען:

— אויב זי ווילען, קען איך איהר געבען צו פערזוכען אַ ביסעל.

פרוי בלומשטיין האָט נישט אָפּגעזאָגט און - געטרונקען.

אין עטליכע מינוט ארום האָט זיך ביי פרוי ב. אָנגעהויבען פערדרעהען דער קאָפּ און זי איז איינגעשלאָפען.

ווען זי האָט זיך אויפגעכאַפּט, איז שוין דער צוג געשטאַנען אין לאָדז און זי האָט דערזעהן:

די שכנ'טע מיט'ן „כּרמל"-וויין איז נישטאָ, און מיט איהר איז אוועק פרוי ב.'ס אַ האַנד-בייטעל, אין וועלכען ס'זענען געלעגען 500 זלאָטעס.

און אַז זי האָט געמאָלדען דער פּאָליציי, וואָס קען מען איהר העלפען? —

מיליטער-שטייער

איז שוין אריין אין קראַפט.

(וו) דעם 25. פון היינטיגען חודש איז אריין אין קראַפט די פעראָרדנונג וועגען מיליטער-שטייער.

די, וואָס ווילען בעפרייט ווערען פון דעם שטייער, דאַרפען צו שטעלען דעם שטייער-אמט אַ בעשייניגונג פון פּ. ק. א. אַז אין דעם שטייער-יאָהר זענען זיי געווען אויף מיליטער-איבונגען אָדער אין מיליטער-דינסט. עס קאָן אויך בענוגען אַ בעשייניגונג פון דער פּאָליציי-מאַכט וועגען אונפעהיגקייט צו פיזישער גייסטיגער אַרבייט.

דעם מיליטערישען גרונד-שטייער צאָהלען די פערזאָנען, וועלכע פאַלען נישט ארונטער דעם מלוכה-איינקונפטס-שטייער. די שטייער צאָהלער ווערען איינגעטיילט אין פאָלגענדע קאַטעגאָריעס:

רעזערוויסטען 10 זל. אַ יאָהר, לאַנדוועהר מיט געוועהר 20 זל. לאַנדוועהר אָהן געוועהר 15 זל. אונפעהיגע צום מיליטער דינסט 10 זל. די, וואָס צאָהלען איינקונפטס-שטייער, דאַרפען אויסער די דערמאָהנטע אפּצאָהלונגען נאָך צאָהלען צוגאָב-פּראָצענטער צום איינקונפט-שטייער. רעזערוויסטען 10 פּראָצ. לאַנדוועהר מיט געוועהר 20 פּראָצענט, לאַנדוועהר אָהן געוועהר 15 פּראָצ. אונפעהיגע 10 פּראָצענט פון איינקונפטס-שטייער.

פּערזאָנען, וועלכע האָבען אויסגעמיטען דאָס שטעלען זיך צום מיליטער-דינסט אין דער בעשטימטער צייט, מוזען, נאָכדעם, ווי עס ווערט פעסטגעשטעלט זייער בעציהונג צום מיליטער-דינסט מיט איינמאָל בעצאָהלען דעם גאַנצען מיליטער-שטייער, פאַר דער גאַנצער צייט, וואָס זיי האָבען זיך אויסבעהאַלטען פון מיליטער-דינסט.

די צאָהלונגס-אויפפאָדערונגען וועלען פונאַנדערגעשיקט ווערען ביז דעם ערשטען אָקטאָבער פון יעדעס יאָהר, דער צאָהלונגס-טערמין וועט אויסקומען דעם ערשטען נאָוועמבער אין פערלויף פון דעם חודש קאָן אויך יעדער אַריינטראָגען רעקורסען צום שטייער-אמט, אָבער די אַריינגעטראָגענע רעקורסען בעפרייען נישט פון איינצאָהלען באַלד דעם פּראָפּאָנירטען שטייער.

אַ יודישע קאָאָפּעראַטיווע באַנק אין אַלעקסאַנדער.

(פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

לויט דער איניציאַטיוו פון היגען סוחרים-און פאַבריקאַנטען-פעראיין איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג וועגען גרינדען אַ יודישע קאָאָפּעראַטיווע באַנק אין אַלעקסאַנדער.

צו דער פערזאַמלונג האָבען די איניציאַטאָרען ספּעציעל איינגעלאַדען דעם גרינדער און דירעקטאָר פון דער יודישער פאָלקס-באַנק אין זגערזש, ראַטמ. א. מאָרגענשטערן.

ראַטמאַן מאָרגענשטערן האָט אַ לענגערען רעפעראַט וועגען דער קאָאָפּעראַטיווער בעוועגונג ביי יודען אין פּוילען און לעגט פאָר, אַז די פערזאַמעלטע זאָלען זיך אָנשטאָט אַ אינפאָרמאַציאָנס-פערזאַמלונג בעטראַכטען אַלס אָרגאַניזיר-פערזאַמלונג פון דער יודישער קאָאָפּעראַטיווער באַנק אין אַלעקסאַנדער.

נאָך אַ קורצע דיסקוסיע ווערט דער פּאָרשלאָג אָנגענומען.

נאָכדעם ווי ס'ווערט בעשטימט די הויך פון הלוואות, פּאַיען און איינשרייב-געלד קומען פאָר די וואַהלען צו דער פערוואַלטונג און אויפזיכטס-ראַט.

אין דער פערוואַלטונג זענען אויסגעקליבען געוואָרען די ה"ה: שפּירא, ביעלאוס און וועבער. פערטרעטער: גאָלדהאַמער, קופּערוואַסער און פּושעדבאָרסקי. אין אויפזיכטס-ראַט: די ה"ה נעמצינסקי, מענצער, ניסענבוים, לעווין, ריוואַן און גאָלדבערג. פערטרעטער: אַלטער, ראַכמילעוויטש און עסטרייכער.

די פערזאַמעלטע האָבען זיך באַלד דעקלאַרירט אַלס מיטגלידער פון דער באַנק און אויפ'ן אָרט געצייכענט געלד אויף אָרגאַניזאַציאָנס-הוצאות און פּאַיען פאַר דער ניי-געגרינדעטער באַנק.

דערויף האָלט ראַטמ. מאָרגענשטערן די שלוס-רעדע, אין וועלכער ער זאָגט צווישען אַנדערעס, אַז מיט'ן היינטיגען טאָג איז די יודישע קאָאָפּעראַציע פערגרעסערט געוואָרען מיט אַ נייעם חבר און די אַלעקסאַנדרער יודען זענען צוגעשטאַנען און פערגרעסערט די משפחה וועלכע רופט זיך „יודישע קאָאָפּעראַציע".

א-ם.

זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

נאַסטראָלען פון די לאָדזער ליבלינגס-אַרטיסטען פרוי

חנה לערנער, שלמה קוטנער, דוד זיידערמאַן, מ. הילסבערג

היינט מאָנטאָג, 8.45 אַ זייגער אין אָוונט

אַ קרבן פון אַ שוועסטער

קאָמעדיע אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ.

מאָרגען דינסטאָג, 8.45 אין אָוונט צום לעצטען מאָל

מאָדערנע דאַמען

גאַרדעראָבע פריי! כאָר און אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון דוד ביינעלמאַן.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע. 153

מענער-היט

די נייעסטע פאַסאָנען און קאָלירען, פון פערשידענע קוואַליטעטען בעקומט מען נאָר ביי

מ. קאַפּעלושניק

8 קאָנסטאַנטינער 8

מען נעמט אויך אָן היטען צו פאַסאָנירען און פאַרבען. 199

דער בעוואוסטער הערן-שניידער **מרדכי ראַגאָזשינסקי** וועלכער האָט געוואוינט אויף „נאָוואָ-צעגעלניאַנאַ 14, איז צוריקגעקומען און וואוינט איצט אויף 42 **פּעטריקאָווער 42**

בעשטעלונגען ווערען אָנגענומען און אויסגעפירט לויט די נייעסטע מאָדעלען צו צוגענגליכע פרייזען.

ספּעציאַליסט: פּעלץ-אַרבייט. קומט איבערצייגט אייך! 1124

„וואַרטאַ" (פּויזען) „טוריסטען" (לאָדז) 1:4 (1:1)

קאָהל — צובראָכען אַ פוס.

פּויזען, 26 (טעלעפאָניש) דאָ איז היינט פאָרגעקומען דער רעוואַנזש-מעטש וועגען דער מייסטערשאַפט פון פּוילען צווישען לאָדזער מייסטער, „טוריסטען" און היגען מייסטער-„וואַרטאַ". דער דאָזיגער מעטש האָט זיך פערענדיגט מיט 1:4 פאַר „וואַרטאַ". ביז דער העלפט איז דאָס שפּילען געווען אַ גלייכעס און דער רעזולטאַט איז געווען 1. 1.

עטליכע מינוט פאַר'ן סוף איז מיט דעם פערטיידיגער פון די „טוריסטען", קאָהל געשעהען אַן אומגליק. צוליב'ן ברוטאַלען האָט ער צובראָכען אַ פוס. דעריבער האָבען די „טוריסטען" אין דער צווייטער העלפט געשפּילט אין אַ צוזאַמענשטעל פון „10" און האָבען דעם מעטש פערשפּילט.

— — —

„פּאָגאָן" בעזיגט „קראַקאָוויאַ" 1:3

קראָקע, 26 (טעלעפאָניש). דאָ איז היינט פאָרגעקומען דער רעוואַנזש-מעטש וועגען דער מייסטערשאַפט פון פּוילען צווישען דעם ביז איצטיגען פּוילישען מייסטער, „פּאָגאָן", לעמבערג און קראָקאָווער מייסטער „קראַקאָוויאַ".

דער מעטש האָט זיך פערענדיגט 1:3 לטובת „פּאָגאָן".

מעלדונג.

אָוונט-שול ציגעל-נאָם 26.

(לאָקאַל פון בּאָראָכאָוו-שול)

די איינשרייבונגען פון נייע שילער קומען פאָר יעדען טאָג פון האַלב 8 ביז 9 אָוונט.

אין דער אָוונט-שול ווערט געלערנט: יודיש, פּויליש, חשבון, געאָגראַפיע, געשיכטע (אַלגעמיינע און יודישע) נאַטורוויסענשאַפט א. א. 1162

יוד. סאָצ. אַרב. פּאַרטיי „פּועלי-ציון" (פּער. מיט צ. ס. פּ.) פּיעטריקאָווער 83.

היינט, מאָנטאָג ד. 27 סעפּטעמבער ה. י. פּונקט 8 אָוונט, קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל אַ רעפעראַט פון ח' ב. מ. טיגער פון וואַרשאַ א. ד. ט.: די פערשידענע שטרעמונגען אין פּועלי-ציוניזם ביים שיין פון דער ווירקליכקייט.

בילעטען צום פּרייז פון 20 גר. צו בעקומען ביים אריינגאַנג. 1167

Dr. med. H. Nadel

Piotrkowska 17

אינערליכע קראַנקהייטען

צוריק: עקעהרט.

Dr. med. Ludwik Rapeport

Pr. Narutowicza 25 (Dzielna)

Telefon 44-0 1000

ספּעציאַליסט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן-קראַנקהייטען

נעמט אָן פון 1 ביז 2 און פון 4 ביז 7 אָוונט.

Dr. med. S. NIEWIAŹSKI

הויט- און ווענערישע קראַנקהה, מענער-שוואַכע

נעהמט אָן פון 5 ביז 8 נאָכמיטאָג

שענקעוויטשאַ 34.

Lekarz-Dentysta

A. KORMAN

פּעטריקאָווער 8, טעל. 2-80

נעהמט אָן פון 10—1 און פון 3—6. 1048

רעטשניצע

פאַר קומענדע קראַנקע ביים גרינעם מאַרק

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען און צאָהן ערצטליכער קאַבינעט **פּאָנסקאַ 23, טעל. 10-45.**

ד"ר וויינשטאַק ד"ר איזאַסימאָוו ד"ר גאָלדוואַסער	אינערל.קראַנקה.	11—9 7—5 5—3
ד"ר וואַרהאַפט ד"ר ראַוויטש	קינדער-קראַנקה.	11—9 7—5
ד"ר מאַניטיוס	כירורג. קראַנקה.	4—2
ד"ר אוקראַינסקאַ ד"ר פּראַם	פרויען- און אַקושעריע-קראַנקה.	1-11 מאָנט.דאָנ. 8-7 / 7—5
ד"ר דאַטינער	נירען און בלאָז	11—10, 8-7
ד"ר וויענצקאָווסקי	אויגען-קראַנקה.	5—3
ד"ר קאָן באַלעסל.	אויערן, נאָז, האַלז	1—12
ד"ר נוימאַרק ד"ר שניטקינד	הויט און ווענער. קראַנקהייטען	1-11 7-5
צאָהן-ערצטען:) איזאַסימאָוואַ) רייטעראָווסקאַ	דינ.דאָנ.ש.12-9 מאָנ.מיט.פ.7-5 דינסט. דאָנ. שבת 5—8.	

וויזיטען אין דער שטאָדט. געבורט-הילף, אָפּעראַציעס און אַפּאַטרונקעס. אימפּונגען געגען פּאָקען. ערצטליכע אַנאַליזען (אורין, פלעגמאַ, בלוט אז"וו) איינשפּריצונגען. גאָלד-קראָנען, בריקען, קינסטליכע ציינער.

◆◆◆◆ אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין. ◆◆◆◆

בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך:

איך האָב די עהרע מיטצוטיילען, אַז איך האָב מיין ביוראָ אַריבערגעטראָגען פון פּעטריקאָווער 18 אויף

17 פּעטריקאָווער 17

2-טען הויף, פּאַרטער דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52,

וואו עס ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס לויט'ן אוסטאַוו, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס, אַפּאָזיציעס, אַדוואָקאַטעס, רעקורסען- וועגען קאָנצעסיעס אין קאָמיסאַריאַט-רזשאָנדו, ביטעס אין אַלע פּאָליציי-בעצירקען, שותּפות-אַקטען, סטאַטוטען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראַחויזיעס, קאָרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. 503

רעכטס-קאָנסולענט י. מאַנעלאַ

פּעטריקאָווער 17, זאַבאָדניאַ 52.

שנעל, רעעל און ביליג!

זי טוט זיך אָן און טוט זיך אויס.

ווי אַזוי עס פערברענגט דעם טאָג אַ גראַנד-דאַמע.

מיר מיינען אַלע, אַז די פּאַריזער דאַמען געהן אַרום ליידיג, אַז זיי ווערען משוגע פון גאָרנישט טון און דערפאַר טראַכטען זי אויס אַלע מאָל נייע מאָדעס, כדי די צייט צו פערטרייבען, עס ווייזט זיך אָבער אַרויס ביי אַ נעהנטערער בעקאַנטשאַפט מיט זיי, אַז זיי האָרעווען נעבעך שווער און ביטער און ווערען שטאַרק פערשוואַרצט. אָט די ענטדעקונג האָבען מיר צו פערדאַנקען דעם פראַנצויזישען נאָוועלען-שרייבער פיער וועבער, וואָס האָט געהאַט דאָס גליק זיך דורכצושמועסען מיט אַזאַ מין פערהאָרעוועטע דאַמע און אָט גיט ער איבער זיין געשפּרעך:

— איהר האָט גאָרנישט קיין בעגריף ווי ווייט איך בין דעם גאַנצען טאָג פערנומען-זאָגט די דאַמע-פּשוט נישט אויסצוהאַלטען. איך שטעה אויף ממש פאַרטאָג 8 אַ זייגער איינדערפריה, ווייל מען מוז דאָך בעזאָרגען די בעל-הבתישקייט, אַז איך בין דערמיט פערטיג מוז איך זיך צוריק אויסטון, ווייל עס קומט די מאַסאַזשיסטקע. נאָכדעם טו איך זיך צוריק אָן, פאָהר אַרויס שפּאַצירען. קום צוריק און מוז זיך ווידער אויסטון, ווייל עס קומט דער לעהרער פון באָקס און גימנאַסטיק, אַז ער געהט אַוועק מאַך איך ווידער טואַלעט, ווייל מען דאַרף דאָך עסען דעם צווייטען פריהשטיק. נאָכ׳ן פריהשטיק מוז איך זיך ווידער איבערטון, ווייל איך געה אַרויס אין שטאָט זיך איינקויפען. אַ זייגער 5 קום איך צוריק און טו זיך ווידער אויס...

— כדי זיך צוריק ווידער אָנצוטון?

— יאָ, איהר האָט געטראָפען, ווייל איך מוז דאָך געהן מאַכען וויזיטען. נאָך די וויזיטען געה איך אויף דער שווים לעקציע: איך טו זיך אויס און טו זיך צוריק אָן. אַ זייגער 7 מאַך איך אַ וויזיט ביי מיין פריינד. גאָר דערפון וועלען מיר נישט ריידען. איך טו זיך אויס און טו זיך צוריק אָן. אַ זייגער 8 קום איך אויף מיטאָג, איך טאָר דאָך נישט פערשפּעטיגען, ווייל מיין מאַן איז אַ שטרענגער און האָט ליב פּינקטליכקייט. נאָך מיטאָג טו איך זיך אויס און טו זיך ווידער אָן, ווייל מען מוז געהן אין טעאַטער אָדער אויף אַ פערוויילונג.

נאַטירליך טרייב איך איבער, ווען איך זאָג „זיך אָנטון", ווייל די אָווענד-טואַלעט קען ניט אָנגערופען ווערען קיין קליידונג!... אַ זייגער 1 ביינאַכט טו איך זיך ווידער אויס און טו זיך צוריק אָן. דאָס איז שוין מיין לעצטער טואַלעט אויף צו געהן שלאָפען.

וואָס וועט איהר דערצו זאָגען? און עס זענען נאָך דאָ מענשען, וואָס מיינען, אַז מיר טון גאָרנישט! צי קענט איהר אייך פאָרשטעלען וויפיל ענערגיע מען פערלירט ביי דער אַרבייט? דערביי האָב איך נאָך נישט גערעכענט דאָס אויסטון און אָנטון זיך ביי דער שניידערקע, ביי דער מאָדיסטקע, ביי דער וועש-נעהערין און ביים דאָקטאָר.

— דאָס איזווירקליך שרעקליך! ווי אַזוי קען דאָס אַזאַ איידעלער נפש ווי איהר איבערטראָגען אַזאַ לאַסט? וואו נעמט מען אַזויפיל ענערגיע? עפּעס אַ קלייניגקייט ווען מען מוז כסדר האַלטען אין איין אויסטון איין קלייד און אָנטון די אַנדערע קלייד. און מען האָט אפילו נישט קיין צייט אַ רגע צו טראַכטען.

אייער פריינד קען איך ליידער נישט. אָבער איך האָב אויף איהם שטאַרק רחמנות. פאַר איהם האָט איהר קוים פריי איין פערטעל שעה אין טאָג?

— אָך, דאָס איז מעהר ווי גענוג! איך האָב אָבער פערגעסען אייך עפּעס וויכטיגעס צו דערצעהלען. די טעג האָבען מיר געהאַט אַ קאָסטיום-באַל האָב איך זיך אין משך פון איין אָוונט געמוזט 3 מאָל אויסטון און אָנטון, איהר פערשטעהט וואָס דאָס הייסט?

— ענטשולדיגט מאַדאַם, וואָס איך דערלויב מיר אייך צו פרעגען, צו האָט איהר קינדער.

— געוויס, איך האָב צוויי קינדער, שעהנע, גאָלדענע קינדער. פון צייט צו צייט וואַרף איך אויף זיי אַ בליק.

אָבער ווען האָט איהר געהאַט צייט צו האָבען קינדער, אויב איהר זענט כסדר אַזוי פערנומען?

— איך האָב גענומען אורלויב...

אַזוי דערצעהלט אונז דער וויציגער פראַנצויזישער נאָוועליסט, ווי אַזוי די פראַנצויזישע דאַמען ווערען נעבעך פערשוואַרצט, ווי אַזוי זיי האָרעווען טאָג און נאַכט און האָבען נישט קיין מינוט קיין מנוחה. מיר פיהלען מיט זייער פיין און מיר קענען זיי גאָר טרייסטען, אַז דאָס אויסטון און אָנטון זיך איז אויך נאָר אַ מאָדע און ווי אַלע מאָדעס וועט דאָס זיך פאַראיבערגעהן, עס וועט קומען אַ צייט ווען דער משוגעת וועט אויפהערען אין דאַמאַלסט וועט די פרוי שוין האָבען צייט צו זעהן איהרע קינדער אָפטער. צי זי וועט דעמאָלסט פאַר איהר פריינד האָבען מעהר פרייע צייט, איז נאַטירליך אַ פראַגע, אויף וועלכער מיר דערלויבען זיך נישט צו ענטפערען.

ב. י.

Dr. med. H. LUBICZ

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32

ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מי־ נער-שוואַכע קראַנקהייטען. 339

היילונג מיט קוואַרץ-לאָמפּען (האָר-אויספאַל)

נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונד

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47 tel. 26-02

אינערליכע קראַנקהייט. ספּעצ. לונגען און האַרץ קראַנקהייטען בעשטראַלונגען מיט קוואַרץ־ליכט בערג-זון.

נעמט אָן פון 3—5 נאָכמיטאָג. 1

Dr. L. LEWITAN

נעהמט אָן אין דערהיים פון 5 ביז 7 אָוונד צו קליניק-פּרייזען. 17

31 נאַלעווקי, 31. [illegible]

גדאַנסקאַ 31, 31

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטוואָרטען אויף יורידישע אָנפראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

בײַם דערלאַנגען אַן אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגעגעבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 27. סעפּטעמבער 1926.

2132 א סוחר – רעזערוויסט.

פון אייער בריף אין רעדאַקציע איז שווער צו דערגעהן, פאַרוואָס מען האָט אייך איינגענומען בעשטראָפט, צי פאַר אַ גראַביאַוש, אָדער פאַר אַן איינגעפאַכע גנבה, אויב עס האָט זיך געהאַנדעלט וועגען צוגעהמען ביי א פויער אַ פערד, איז עס נישט קיין גראַביאַוש (plądro-wania), הגם עס איז פאָרגעקומען אויפ׳ן פראָנט. קוים האָט איהר דאָס צוגענומענע פערד תיכף נישט פערקויפט, נור עס בענוצט און עס געמוזט בענוצען צו אייערע דינסט-צוועקען, האָט בשום אופן נישט געקאָנט אָנגעוואַנדט ווערען דער ארט 129, נור דער 130. אַרט. פון מיליטערישען שטראָף-קאָדעקס, איהר קאָנט אונטערנעהמען אַן אַקציע וועגען רעווידירען דעם גאַנצען פּראָצעס.

2133. אַ לעזער פון זאַוואַדסקאַ.

דער ענין איז זייער קאָמפּליצירט. איהר דאַרפט זיך פערזענליך דורכרעדען מיט אונזער יוריסט. מען האָט געקאָנט דעם חוב וואַלאָריזירען לויט דער פּראָפּאָרציע 1 רובל – 2 מ. 16 פעניג און די בעטרעפענדע סומע אַריינלעגען אין דעפּאָזיט. דעם חוב האָט מען דעריבער אויך געמוזט אויסשטרייכען פון דער היפּאָטעק. אפילו אָהן אייער הסכמה. מען האָט אָבער יעדענפאַלס געמוזט אייך וועגען דעם צו-וויסען געבען. צוריקצושטעלען אייך אין אייער היפּאָטעק-רעכט איז בערופען די ציוויל-אָפּטיילונג פון קרייז-געריכט.

2134. שט–בערג.

אמת עס איז דאָ אַזאַ געזעץ, לויט וועלכען אַ געגענזייטיגע בעליידיגונג אין וואָס פאַרא פאָרם עס זאָל נישט זיין, אויב זי איז געמאַכט געוואָרען אין אַ גלייכער מאָס און אין דעם זעלבען מאָמענט און ביי די זעלבע אומשטענדען, איז נישט שטראָפּבאַר און נעמלעך: דער אַרט. 536 פון שטר. ק. אָבער דער דאָזיגער אַרטיקעל קאָן בשום אופן נישט אָנגעווענדעט ווערען אין בעצוג צו אַ בעאַמטען, ווען די געגענבעליידיגונג איז איהם געמאַכט געוואָרען בעת ערפיהלען זיינע דינסט פליכטען.

2135. ז. קויפמאַן.

לויט׳ן אַרטיקעל 16315 פון אוסטאַוו וועגען דער ציוויל-פּראָצעדור, קאָן דער מלוה פערקלאָגען דעם בעל חוב אין דעם געריכט, אין ראַיאָן פון וועלכען עס וואוינט דער בעל חוב, וואו די סחורה איז געוואָרען אַרויסגעגעבען אָדער, וואו דער חוב האָט געדאַרפען בעצאָהלט ווערען.

2138. אַ לאַזאַטאָר פון ראַדאָגאָשטש.
2139. י. פון אַלטען מאַרק.
2140 יאַבלאָנקאַ, אַלעקסאַנדער גאַס.
2141. פ. פ. או–ס.

וועגען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג אין רעדאַקציע, מיטברענגענדיג די צייטונג.

די פאַמיליע פון קראַנקען מוז געאימפט ווערען —

טיפוס איז אין שטאַט!

די צוויי שוועסטער

טראַגעדיע פון פויליש-יודישער פאַמיליע אין פּאַלעסטינא

2.

אָבער דאָס איז געווען אונמעגליך, פראַנק איז אויפגעצויגען געוואָרען אין אַן עכט - דייטשער קאָנסערוואַטיווער שטוב. פון דור-דורות איז די פאַמיליע שוואַרצענבערג אָנגעזאָגען אַלס איינע פון די מיוחס׳דיגע עכט-דייטשע פאַמיליעס וואָס היטען שטאַרק אָפּ זייער יחוס. פראַנק איז געווען אַזוי אַריינגעוואַקסען אין דער פאַמיליע, אַז עס האָט נישט געקאָנט זיין קיין רייד, אַז ער זאָל נעהמען אַלס פרוי אַ יודיש מיידעל. טיילמאָל האָט ער אַפילו זיך געשראָקען, אַז ווען זאָגאַר זיין געליבטע וועט זיך טויפען, וועט איהם שווער זיין אויסצופירקען ביי זיין פאַמיליע, אַז זיי זאָלען איינוויליגען צו דעם שדוך, אַזאַ שלעכטע בעציהונג האָט אין דער פאַמיליע געהערשט צו משומדים. אָבער דאָך האָט פראַנק בעשלאָסען צו ברענגען דעם קרבן, און חתונה האָבען מיט זיין געליבטער, נאָכדעם ווי זי וועט זיך טויפען.

ווי ערשטוינט איז אָבער פראַנק געווען, ווען זיין יודישע געליבטע האָט איהם ענטשלאָסען ערקלעהרט, אַז דאָס וועט קיינמאָל נישט געשעהן. זי וועט איהר גלויבען נישט פערקויפען פאַר ליבע... אמת, אַז זי איז נישט פרום, און די רעליגיע בעטראַכט זי ווי אַן אָפּגעשטאָרבענע זאַך, וואָס האָט פאַר איהר קיין שום אינטערעס נישט, און אין איהר לעבען וועט זי זיך נישט פיהרען לויט די אַלטע יודישע רעליגיעזע פאָרשריפטען, פאַר אַ פרומען יודישען רב וועט איהר לעבען נישט זיין קיין יודישעס, נאָר ער וועט קוקען אויף איהר ווי אויף אַ גוי׳ע. אָבער איבערטוישען איהר יודישען גלויבען, — דאָס וועט זי נישט טון, ווען זאָגאַר זי זאָל דורך דעם פערלירען איהר געליבטען.

וואָס זי קאָן איינוויליגען איז, אַז פראַנק זאָל זיך ווייטער פיהרען זיין אַרט לעבען, און זי — איהרס, און אויב עס וועט האַלטען ביים קומען קינדער אויף דער וועלט, וועט מען די פראַגע לעזען אין דער ריכטיגער צייט.

זי האָט איהם אויך אָנגעוויזען, אַז זאָגאַר אַזאַ האַנדלונג פון איהר זייט וועט אַרויסרופען אַ גרויסע אויפרעגונג ביי איהרע עלטערן, וועלכע וועלען קיינמאָל זיך נישט קאָנען צוגעוואוינען צום געדאַנק, אַז זי, אסתר, האָט חתונה געהאַט מיט אַ קריסט, און כאָטש עס שמערצט איהר זעהר צו פערשאַפען אַזאַ עגמת-נפש איהרע געליבטע עלטערן, דאָך קאָן זי נישט טון אַנדערש ווי איהר געוויסען זאָגט איהר, אַז צוליב איהרע עלטערן דאַרף זי נישט דערשטיקען איהר ליבע.

פראַנק האָט דעם פאָרשלאַג נישט אָנגענומען. אַ נישט - ענטשלאָסענער מאַן, האָט ער שטענדיג פאַר זיך געזעהן דאָס בילד, וואָס זיין פערבינדונג מיט דער „יודישקע" וועט אַרויסרופען ביי זיין פאַמיליע, און טראָץ דעם, וואָס ער האָט זעהר געליבט זיין אסתר, פונדעסטוועגען האָט ער איהר פיטע אָפגעזאָגט און זי געבעטען, אַז זי זאָל נאָך וואַרטען, אפשר וועט ער דאָך קאָנען ערפילען איהר פערלאַנג.

און אַזוי האָבען ביידע פערליבטע זיך אָפּגערעדט, אַז זיי זאָלען פאָרלויפיג נישט הייראַטען מיט אַנדער, נאָר וואַרטען, טאָמער איז זיי פאַרט בעשערט צו גענייסען זייער גליק צוזאַמען אויף אַ געזעצליכען וועג.

עס זענען אַריבער איינינע יאָהר. די געשעפטען אין פוילען האָבען אָנגעהויבען שלעכט צו געהן, טויזענדער יודישע סוחרים זענען רואינירט געוואָרען, און צווישען זיי איז אויך געווען די פאַמיליע ב. און ווען די לאַגע איז שוין געוואָרען אַזוי שלעכט, אַז מען האָט געמוזט אָנהויבען צו פערקויפען דאָס ביסעל צירונג, וואָס מ׳האָט בעוויזען איינצוקויפען אין דער גוטער צייט, האָט ראָזאַ אָנגעהויבען אַריינצוברענגען איהרע קוואַליערען אין הויז אַריין.

עס האָבען זיך אָנגעהויבען סקאַנדאַלען אין שטוב. דער פאָטער האָט געסטראַשעט, אַז ער וועט זי אַרויסטרייבען. די מוטער האָט געדראָהט מיט זעלבסטמאָרד, אויב זי וועט נישט אויפהערען צו פיהרען אַזאַ לעבען. די אַלע סטראַשונקעס האָבען אָבער נישט געהאָלפען. ראָזאַ איז אַוועק פון הויז, זיך געדונגען אַ צימער צוזאַמען מיט אַ פּוילישען יונגענמאַן, וועלכער האָט נישט געזשאַלעוועט קיין געלד אויף זיין יודישער געליבטע.

ווען די מוטער האָט געזעהן, אַז איהרע סטראַשונקעס האָבען נישט געווירקט, און פון שטאָט האָט אָנגעהויבען צו איהר אָנצוקומען גרויסען וועגען איהר טאָכטער׳ס אויפפיהרונג, איז זי קראַנק געוואָרען, און אָפּקרענקענדיג אַ קורצע צייט, איז זי געוואָרען מעלאַנכאָליש. מען האָט זי אַריינגענומען אין אַ שפּיטאָל און דאָרט האָט זי זיך לאַנג נישט געמוטשעט, — אַ געהירן-ענטצינדונג האָט פערענדיגט איהר לעבען.

די פאַמיליע איז שוין געווען צובראָכען. איין טאָכטער אַן אויסגעלאָסענע, די צווייטע — אַ פערבענקטע, שטענדיג פערטראַכטע, וואָס רעדט נישט. די עקאָנאָמישע לאַגע אַ שלעכטע. וואָס טוט מען? אין דאָ האָט זיך ב. אָנגעכאַפּט אָן דעם מיטעל, צו וועלכען עס האָבען זיך אין דער צייט גענומען פיל רואינירטע יודען:

— מען דאַרף פאָהרען קיין פּאַלעסטינאַ!

וואָס מעהר ר׳האָט זיך אַריינגעטראַכט אין דעם פּלאַן, אַלץ מעהר איז ער איהם געפעלען. ער האָט דערצעהלט דערפון זיין עלטערער טאָכטער, אסתר׳ן. זי האָט זאָפאָרט איינגעוויליגט צו פאָהרען קיין פּאַלעסטינאַ. דאָרט, האָט זי געגלויבט, וועט זי ענדליך פערגעסען אָן איהר אומגליקליכער ליבע מיט פראַנק׳ן. פון פוילען קיין דייטשלאַנד, האָט זי זיך געטראַכט איז זעהר נאָהענט. מיר קאָנען זיך אָפט זעהען. און דעריבער קאָנען מיר זיך נישט פערגעסען, אָבער ווען מיר וועלען זיין ווייט איינער פון אַנדערען, וועלען מיר זיך ענדליך פערגעסען.

דערווייל האָט זיך וועגען פּלאַן פון דער רייזע קיין פּאַלעסטינע אויך דערוואוסט די יונגערע טאָכטער. זי איז געקומען צולויפען און מיט טרעהרען אין די אויגען האָט זי זיך געבעטען ביי איהר פאָטער און שוועסטער, אַז זיי זאָלען זי מיטנעהמען. עס איז איהר שוין דערעסען געוואָרען. — האָט זי געזאָגט, — איהר אַרט לעבען, און זי איז איינפאַך גליקליך. וואָס זי וועט זיין אין אַן אַנדער ניי לאַנד, וואו מען קאָן זי נישט. דאָרט, זייענדיג צוזאַמען מיט׳ן פאָטער און איהר שוועסטער, וועט זי פיהרען אַן ערליך לעבען, און ווי שווער עס זאָל איהר אויסקומען צו אַרבייטען, וועט זי איינמאָל פאַר אַלעמאָל אָפּוואַרפען איהר ביז איצטיגען אַרט לעבען און מעהר נישט פערשאַפען אַזעלכע שמערצען איהרע נאָהענטע.

פערשטעהט זיך, אַז איהרע ווערטער האָבען געווירקט, און ווי האָבען עס געקאָנט די הערצער פון אַן אייגענעם פאָטער און אַן אייגענער שוועסטער נישט גערירט ווערען פון אַזעלכע רייד?

אַזוי זענען אַלע דריי געפאָהרען קיין פּאַלעסטינע. אין דער ערשטער צייט האָבען זיי זיך, ווי דער גרעסטער טייל אימיגראַנטען, אָפּגעשטעלט אין תל-אביב באַלד זענען זיי אַריבער קיין ירושלים. דאָ איז אסתר געוואָרען אַ הים-אַרבייטערין. דער פאָטער, אַלס פאַכמאַן אין דער האָלץ-אינדוסטריע, איז געוואָרען אַ מעקלער, און ראָזאַ האָט געגעבען לעקציעס אין טאַנצען. אין פוילען נאָך האָט זי געהאַט די געלעגענהייט אַרויסצורופען בעוואונדערונג ביי אַלע יונגעלייט מיט איהר וואונדערבאַרען טאַנצען, און אַזוי ווי זי האָט אין פּאַלעסטינע געוואָלט מאַכען אַן ערליך לעבען פון אַרבייט, האָט זי בעשלאָסען צו געבען לעקציעס. זי האָט בעקומען זעהר פיל שילערינס און שילער. אין אָנהויב האָט זי טאַקע געפּרובט צו בעקעמפען איהר ליידענשאַפט, באַלד האָט זי זיך אָבער מעהר נישט געקאָנט בעהערשען, און זי האָט זיך צוריקגענומען צו ווערען „נאָהענט" מיט פערשידענע יונגעלייט. דערביי האָט זי נישט געמאַכט קיין אונטערשיד צווישען יודען, ענגלענדער אָדער אַראַבער.

(סוף קומט).

צו וואָס אַנטיסעמיטיזם דערגעהט.

אַנ'אונגאַרישע ליגע צו פערפיהרען יודישע טעכטער.

די שנאה מאַכט בלינד, — אַזוי הייסט דאָס ביי אונז פון קדמונים אָן. אָבער צו דער בלינדקייט, צו וועלכער עס דערגרייכט דער אַנטיסעמיטיזם אין אונגאַרן, וואָלט מען זיך קיינמאָל נישט פאָרגעשטעלט, אַז דאָס זאָל זיין מעגליך. אונגאַרן האָט אין די לעצטע יאָהרען בענעבען גענוג בעוויזען פון זיין ווילדער אַנטיסעמיטישער העצע. די „דערוואַכענדע מאַדיאַרען" האָבען אין משך פון די פאָר יאָהר געבושעוועט אין לאַנד, האָבען אויסגעפירט עפענטליכע און געהיימע מאָרדען, האָבען אַפילו אין נאָמען פון פאַטריאָטיזם געפּרואווט פאַבריקען צו פעלשען געלד, אַלץ כדי צו נעמען נקמה פון דער וועלט. אָבער וואָס זיי האָבען איצט אויסגעטראַכט, שטייגט אַריבער די מענטשליכער פאַנטאַזיע און בעווייזט, אַז די לייט זענען דערגאַנגען ביז צו דער לעצטער מדרגה פון משוגעת. אין שטעטל קאָלאָטשאַ ביי דער דאָנוי איז געגרינדעט געוואָרען אַ „אַדאָניס-ליגאַ", וועלכע שטעלט זיך אַלס אויפגאַבע צו פערפיהרען יודישע טעכטער.

מיר געדענקען אַלע פון חומש די מעשה מיט די בנות פעור און וואָס די אגדה דערצעהלט פון זיי. מואבים, וואָס האָבען מורא געהאַט פאַר די בני-ישראל, האָבען געזוכט פערשידענע מיטלען, ווי אַזוי דעם שונא צו בעגעגענען און איהם מאכען אונשעדליך. אַזוי ווי אַלע מיטלען האָבען נישט געהאָלפען אַפילו בלעמ'ס קללות האָבען זיך אויך אויסגעלאָזען צו ברכות האָבען זיי אַרויס-געלאָזען זייערע טעכטער אין פעלד, זיי זאָלען אַראָפּפיהרען בני ישראל פון וועג ווי בעוואוסט, האָט אַפילו דער מיטעל אויך נישט געהאָלפען. איצט טוען נאָך די „דערוואַכענדע מאַדיאַרען" די אַמאָליגע בנות-מואב נאָך אויסגעקערט: זיי שטעלען זיך אַלס אויפגאַבע, אין נאָמען פון פאַטריאָטיזם, די מענער זאָלען פער-פיהרען יודישע מיידלעך און דער פער-איין זאָל טראָגען דעם נאָמען פון דעם אַלטען גריכישען גאָט אַדאָניס, וועלכער איז געווען אַזוי שעהן, דאָס ער האָט פערפיהרט די געטין ווענוס.

אין די סטאַטוטען פון דער ליגע הייסט עס, אַז עס ווערען אָנגענומען נאָר יונגע, שטאַרקע נאַציאָנאַל פעסטע מענער, אויך יונגלעך, פון וועלכע עס איז קיין ספק נישט, אַז זיי געהערען צו דער מאַדיאַרישער ראַסע. קיין צייג-ניש פון אַ דאָקטאָר, אַז זיי זענען גע-זונד, איז נישט נויטיג. די מיטגלידער זענען זיך מתחייב צו היטען אַלץ, וואָס די „דערוואַכענדע מאַדיאַרען" בעפעלען, אויסער דעם האָבען זיי נאָך אַ ספּעציע-לע אויפגאַבע צו פערפיהרען יודישע מיידלעך. אויף וואָס פאַר אַנ'אופן דאָס זאָל געשעהן, מיט וועלכע מיטלען מען זאָל זיך דערביי בעדינען, בלייבט פאַר יעדען מיטגליד פריי. ער איז מחייב פון צייט צו צייט אָפּצוגעבען אַ בעריכט איבער דעם דערפאָלג פון זיין מיה און יעדער „ערלעדיגטער פאַל" ווערט פער-שריבען אין בוך. כדי עס זאָלען נישט פאָרקומען, דאָס צוויי מיטגלידער זאָלען זיך בעמיהען אין איינעם און דעם זעלבען קרבן, איז פּרינציפּיעל ערלויבט די מיטגלידער צו ווייזען די ביכער, אום זיי זאָלען וויסען, וועלכעס מיידעל עס איז שוין ערלעדיגט און מען קען איהר שוין לאָזען צו רוה. קיין זייטיגע מענשען, אַפילו ווען ער געהערט צו דער מאַדיאַרישע ראַסע, ווערען די בי-כער נישט געוויזען, נאָר אין אויסנאַהמס פאַלען און ווען צוויי מיטגלידער פון דער אַדאָניס ליגאַ גאַראַנטירען פאַר איהם, מעג מען איהם אויך דערלויבען זעהן די ביכע אום זיין מאַדיאַריש האַרץ צו דער-וויקען.

עס פערשטעהט זיך, אַז דאָס ווערט געטון, פונקט אַזוי ווי אַמאָל מיט די בנות מואב צוליב הויכע פאַטריאָטישע צוועקען. דאָס דאַרף מען נעמען נקמה פון יודען דערפאַר, וואָס יודישע יונגע לייט זאָלען אַמאָל האָבען פערפיהרט מאַדיאַרישע טעכטער. דאָס שענסטע דערביי איז, דאָס פון די נייע העלדען, וואָס זענען גרייט זיך מקריב צו זיין כדי צו שענדען יודישע טעכטער, ווערט נישט פערלאַנגט קיין צייגניש פון קיין דאָקטאָר, עס מאַכט נישט אויס, הייסט דאָס, אַז זיי זענען קראַנק און זיי וועלען די קרענק בריינגען אַ מתנה דער יודישער יונגפרוי. אויב עס האַנדעלט זיך וועגען דערפילען אַ הויכע פאַטריאָ-טישע אויפגאַבע און אונגליקליך מאַכען אַ יונגע, אומשולדיגע מיידעל, איז אַזאַ קרענק אַ דאָפּעלטע מצוה. אַז דער פאַ-טריאָט זאָל חלילה נישט כאַפּען אַ קרענק ביים אויספיהרען זיין הייליגע אויפגאַבע, דאָס זענען די מאַדיאַרען נישט חושד. זיי ווייסען אָפענים, אַז די יודישע טעכטער אין אונגאַרן זענען ריין און אומשולדיג.

אָט דאָס איז דער הכסטער משוגעת צו וועלכען דער אַנטיסעמיטיזם האָט דערגרייכט אין אונגאַרן. ווייטער קען ער שוין נישט געהן. נאָר אויב אויפ'ן ערדאָטישען געביט זענען די אונגאַרן גרייט זיך מקריב צו זיין, אָבער אינגליק-ליך צו מאַכען יודישע טעכטער, געהן זיי אָבער אויפ'ן קולטורעלען געביט דוקא אויף הנחות.

ווי בעוואוסט, איז אונגאַרן געווען דאָס לאַנד, וועלכע האָט די ערשטע אין אייראָפּאַ איינגעפיהרט אָפיציעל דעם „נומערוס קלאַוזוס" און האָט די יודישע יוגענד פערטריבען פון לאַנד און זיי געצוואונגען זוכען אין דער ווייטער וועלט אַ מעגליכקייט צו בעקומען די נויטיגע בילדונג. איצט האָט דער אונגאַרישער בילדונגס-מיניס-טער דערקלערט, אַז די גזירה געהט נאָר אָן די יודען, וואָס געהערען נאָך צו דער יודישער רעליגיע. אויב אָבער אַ יודישער יונגערמאַן שמד'ט זיך און נעמט אָן דעם קאַטוילישען גלויבען, ווערט ער גע'כשרט און ער מעג אַנקו-מען אין אוניווערזיטעט אָהן שום פּראָ-צענט-נאָרמען. דאָס איז אַפילו אַ סתירה צום פּרינציפּ, וואָס די „דערוואַכענדע מאַדיאַרען" שטעלען אַרויס, אַז דער עיקר איז די ראַסע, דאָס בלוט. אויב אַזוי קען דאָך דער שמד גאָרנישט העלפען.

איצט פרעגט זיך צו אַזאַ געשמדטער יונגערמאַן וועט ווערען אָנגענומען אין דער „אַדאָניס-ליגע" און צי ער וועט אויך מעגען פערפירען יודישע טעכטער?

י. פראַגער.

די רענאָמירטע שולע פאַר קינדער פון יוד. אינטעליגענץ

7-קלאַסיגע **שולע** פון פ. כאַצענעלזאָן נאַחומאָב נייעגאַס 6 צווישען נאָוואָמיעסקאַ און וואָלאַדניאַ.

עס ווערען אָנגענומען אין אַלע קלאַסען אין עלטער פון 7 ביז 14 יאָהר

שילער און שילערינס.

אַ ספּעציעלער פאָרבערייטונגס-קלאַס פאַר ענטוויקעלטע 6-יעהריגע קינדער. אַ גרויסער פּראָגראַם פון העברעאיש און רעליגיעזע יודישע לימודים. די למודי-קודש ווערען געלערנט אונטער דער הנהלה און השגחה פון בערימטען אלטען למדן

ר' בנימין יעקב כאַצענעלזאָן.

ביי דער שולע עקזיסטירט פאַר קינדערלעך פון 3 ביז 6 יאָהר

אַ פרעבעל-שולע / Freblówka

פּויליש אין העברעאישע לירער און לייכטע געשפּרעכען.

גימנאַסטיק מיט מוזיק. ■■■ ריטמישע טענץ. ■■■ האַנד-אַרבייט.

אָנפאַנגס-לעהרע פון לעזען, שרייבען פּויליש און עברי' (דאַווענען).

נאָכמיטאָג-שולע 50% ביליגער.

נאָכמיטאָג - פרעבעלשולע. 979

איינשרייבונגען פון ר"ח אלול טעגליך פון 11 ביז 1 און פון 5 ביז 7 אָוונד.

ליטווינאָוו-וואַלאַך.

די קאַריערע פונ'ם סאָוויעטישען דיפּלאָמאַט.

(ענדע פון 3-טע זייט).

אויך אַ באָלשעוויק? אַרויסרעדענדיג אַ האַרטען למד, לויט דעם ענגלישען אַקצענט, און שטעלענדיג דעם „טראָפּ" אויפ'ן אַלף; דערויף האָב איך געענט-פערט, אַז איך בין אַזוי אַ באָלשעוויק ווי ליטווינאָוו אַ „רוסע".

מיין ענטפער האָט ביים עולם אַרויס-גערופען אַ שטאַרקע נייגעריגקייט — אַלע זענען צו מיר צוגעשטאַנען מיט דער פראַגע „וואָס זשע דען איז ליט-ווינאָוו" נישט גאָר צופרידען בין איך געווען פון מיין אַרבייט, די „ערלים" צוצוקייען, וואָס דאָס וואָרט „חסיד" בעדייט, און אַז ליטווינאָוו איז אַ זוהן פון אַ חסיד אין ביאַליסטאָק. עס איז מיר אויסגעקומען צו האַלטען אַ גאַנצע לעקציע ביז מיינע „תלמידים" האָבען עס גוט פערשטאַנען. דאַן האָט איינער זיך געוואונדערט: ווי איז עס מעגליך — זיין פאָטער איז געווען אַ מעקלער און ער אַ פיהרער פון דער רוסישער אויסערן-פּאָליטיק? איך האָב איראָניש געענטפערט: אייגענטליך איז עס איינע און דיזעלבע בעשעפטיגונג ביי ביידע: דער פאָטער איז געווען אַ פערמיטלער צווישען באַנקירען און גוטסבעזיצער, ביים פער'משכונ'ען זייערע גיטער, און ער וויל ביי אייך פער'משכונ'ען גאַנץ רוסלאַנד, און ווי אַנ'עהרליכער, טרייער מעקלער וויל ער נישט לאָזען אָבנאַרען זיין בעפולמעכטיגער.

ה' קלאָטץ האָט נישט געקאָנט פער-שטעהן ווי אַזוי קען עס זיין — אַ יוד דער גאַנצער פיהרער פון דער סאָוויע-טישער אויסערן-פּאָליטיק, ווי גשיקט זיך עס?

אויף דער פראַגע האָב איך איהם געענטפערט מיט אַ צווייטער: און די אַלע אַנדערע דריי פאָרשטעהער צו דער קאָנפערענץ זענען דען נישט קיין יודען.

קלאָטץ האָט מיין ענטפער מיט אַ שמייכעל צוגענומען און דערמיט האָט זיך דער שמועס געענדיגט.

עלטערן!

וואָס זייערע קינדער לערנען אין פאָלקס-שולען און ווילען זיי געבען אַ שטרענג רעליגיעזער ערציהונג, אין אויך אַ געהעריגע מאָס יודישע רעליגיעזע בילדונג ווי: חומש, נ"ך, תלמוד, יהדות, היסטאָריע, רעדען און שרייבען העברעאיש און יודישע בריף זעלבסט צוזאַמענשטעלען ווענדט זיך צום העבראַעישען לעהרער **י. ה. ראַזענפעלד**, וועלכער שטעלט אויס די שווערסטע שילער אַלס די בעסטע. ערטיילט אויך פריוואַט לעקציעס צו מעסיגע פרייזען. „ערפאָלג גאַראַנטירט"! **פלאַק-וואָלנאָשטשי 6**, קווער אָפיצינע רעכטס, 2 שטאָק, נייע שילער ווערען אָנגענומען טעגליך פון 12—3, 7—8 בעמ.: ס'ווערען אויך אָנגענומען אָנפאַנגער. 1089

וויכטיגע נייהייט

פעלצווארען אויף ראַטעס

מענער און דאַמען-פעלצען אויך איינצעלנע פוטערלעך אין גרויסען אויסוואַהל
— — צו בעקומען ביי — —

I. SZWARCMAN

41 NARUTOWICZA 41 866

ס'ווערט אויך אָנגענומען אַלע אַרט רעפּעראַטורען.

Dr. M. Lichtensztajnowa

קינדער-קראַנקהייטען.

נעהמט אָן אין לעטשניצע „פּאָמאָץ" אַלעקסאַנדראָווסקאַ 1 פון 12—2 און פון 3—5 נאָכמיטאָג. 786

אין דער היים **Andrzeja 28** פון 5—7

היילפּעדאַגאָגישע קורסען

פאַר שוואַכבעפעהיגטע און שווערערציהבאַרע קינדער. שפּראַכשטערונגען

Dr. med. A. SZMIRGELD

נערווען-אַרצט. 144

CEGIELNIANA 6.

אָנשרייבען קאָן מען זיך יעדען טאָג פון 6 ביז 7 אָוונד.

זאָל גאַנץ לאָדז וויסען,

אַז דער גרעסטער אויסוואַל פון

געבעטע שטיהל

פון אייגענער טישלעריי, פערשידענע פאַסאָנען, אויך זעמטליכע טאַפּעצירער-אַרבייט, ווי: מאַטראַצען, לאָזשקעס, אטאָמאַנס, רונדע טישלעך, גאַנדאַלקעס, איז נור צו בעקומען אַמביליגסטען מיט די בעסטע בעדינגונגען ביי

י. א. וואָיטשעכאָווסקי,

10 נאַוואָמיעסקאַ 10.

בעשאַנקען מיט אַ סך גאָלדענע מעדאַלען ווי אויך מיט „גראַנד-פּריז"

כעמישע וועשעריי און פאַרבעריי

פון הערען- און דאַמען גאַרדעראָבען ווי אויך דעקאָראַטיאָנס און גאַרדינען. עס ווערט געפאַרבט זיידענע שטאָפען פון פערשידענע קאָלירען אויף מאָדערנע קאָלירען. אויפ'ן פערלאַנג ווערט די אַרבייט אויסגעפערטיגט אין משך פון 24 שעה. ס'ווערען אָנגענומען אָבאָזשורען צו ריינען. ס'ווערען אַרויסגענומען פלעקער פון גאַרדעראָבען אויפ'ן אָרט 028

Jan Cebula Łódź, Piotrkowska 116 Telefon 29-75.

אין דער היגיענישער פריזיער-אַנשטאַלט פון

מ. קופּקאַ פּאָלודניאָוואַ 12

קאָנקורענץ-פּרייז-קוראַנט:

1) ראַזירען 30 גר. מיט קעלנ וואַסער	4) שערען פון דאַמען 50 גר.
2) שערען 70 גראָשען.	5) קאָפּ וואַשען 50 גר.
3) שערען יונגלעך 50 גר.	6) מאַסאַזש פון געזיכט 50 גר.

סאָלידע בעדינונג! ערשטקלאַסיגע אַרבייט! 2046

רעטשניצע פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָ-ענד

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערען-קר.	4—3
ד"ר כערשנער	קינדער-קראַנקהייטען	12—9 5.30—4
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	12—10 6.30—5
ד"ר לוביטש	הויט- און געשלעכט קר.	2—12
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	3—1
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	2—12.30
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	$2\frac{1}{2}$—1
ד"ר בערגסאָן	פרויען און געבורט-הילף	4—3

פּסולאַ-טעראַפּיע, שפּר'-שפּריצונגען ווי שטעלען א. ו. ה. [illegible] 2172

אימפּפונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען אַ

דענטיסטישער קאַבינעט

עס נעהמען אָן:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	9—2 נ"מ.
ד"ר לאָזשינסקאַ סטאַראָפּאָלסקאַ	צאָהן-אַרצט	7.30—3

קינסטליכע ציינער, קראָנען, פּאָמבען א. ז. וו.

די לעטשניצע איז אויך שבת און זונטאָג.

Lek. Dentysta

Jakób Botwinik

בעאַרבייט אין דער לאָדזער קראַנקען-קאַסע איבער 4 יאָהר, נעהמט עצט אָן טעגליך, אויסער שבת פון 3 ביז 9 אָוונד אויף דער

נאַוואָמיעסקאַ 26, פראָנט 2. שטאָק

היילען, פּלאָמבירען, צאָהן-ציהען אָהנע שמערצען, קינסטליכע ציינער, קראָנען און גאָלד-בריקען.

▲▼▲▼ **צוגענגליכע פּרייזען.** ▼▲▼ 186

[illegible] מיטגל. פון קראַנקען-קאַסע און זייערע פאַמיליעס זעהר ביליג.

יודיש העברעאישע „בית יעקב״ אָווענד־קורסען, צעגעלניאַנאַ 24.
פערשרייבט אייערע קינדער אין די „בית־יעקב״־שולע אָווענד־קורסען
זונטאָג, דעם 10 אָקטאָבער ב׳ מרחשון ווערן געעפענט אין לאָקאַל פון דער „בית־יעקב״־
שולע צעגעל־ניאַנאַ 24
אָווענד־קורסען
די למודים: 1) העברעאיש־לעזען און שרייבען; 2) יודיש־לעזען און שרייבען; 3) תנ״ך;
4) יודישע געשיכטע; 5) באורי התפלות; 6) די ים מצות ומוסר; 7) יהדות; 8) אָרטאָד. ליטעראַטור.
פאַר אָנפאַנגער קינדער און ערוואַקסענע פרייז 20 זל. אַ פערטעל יאָהר.
איינשרייבונגען נעמט אָן די שול־קאַנצעלאַריע טעגליך פון 10 ביז 12 מיטאָג און פון 5 ביז 7 אין אָוונט. 1120

אַזויפיל טעג וויפיל ס׳האָט דאָס יאָהר, אַזויפיל ליידען־פונקטען מוז דער נעווערזער מענש אַדורכגעהן, ווייל שלעכטע ערשעפטע נערווען פערביטערען דאָס לעבען און פעראורזאַכען זעהר פיל קראַנקהייטען: שטעכענדיגע צוקענדע ווייטאָגען, שווינדלונגען, צושטאַנד פון פחד, האַלב־אָדער גאַנץ־זייטיגע קאָפ־ווייטאָגען, געראויש אין די אויערען, פינטלען מיט די אויגען, פערדייאונגס־שוועריגקייטען, שלאָפלאָזיגקייט, אָנפאַלען פון שוויצען, צוקונג אין די מוסקולען, אומפעהיגקייט צו דער אַרבייט און פיל אַנדערע ערשיינונגען וועגען די פאָלגען פון אָפגעשוואַכטע און קראַנקע נערווען.

ווי אַזוי קענט איהר אַרויס פון דער דאָזיגער פלאָג?

דורך עכט קאַלאַ־לעציטין, אַ נאַהרונגס־מיטעל רייך אין וויטאַמין; עס איז געוואָרען פאַר די מענשהייט אַ קוואַל פון ברכה, עס בעלעבט אויף אַ וואונדערבאַרען אופן די פונקציעס פון קערפער, עס שטאַרקט דעם חוט־השדרה און דעם מוח, שטאַרקט די מוסקולען און די ביינער, גיט כח און לעבענס־מוט.

אין קאַמף פאַר געזונטע נערווען

טוט אויף אָפט דאָס עכטע קאַלאַ־לעציטהין וואונדער, עס טרייבט די בעטרעפענדע ערנעהרונגס־שטאָפען ביז טיף אין די בלוט, בעלעבט, מונטערט־אויף, דערהאַלט די יונגקייט און פרישקייט, כדי איהר זאָלט זיך קענען אַליין איבערצייגען, אַז איך זאָג אייך נישט קיין ליגען, שיק איך אַרויס, אין די נאָהענטסטע צוויי וואָכען, צו יעדען, וואָס שרייבט צו מיר, איינגאַנצען אומזיסט און פראַנקאָ אַ קליין שאַכטעל קאַלאַ־לעציטהין און אַ בוך פון אַ דאָקטאָר מיט פיל וויטיגער לאַנגער פראַקטיק, וועלכער האָט אַליין צו טון מיט דער דאָזיגער קראַנקהייט, שרייבט נאָר דייטליך אייער אַדרעס און איך שיק אייך תיכף צו דאָס צוגעזאָגטע גאַנץ אומזיסט.

E. PASTERNACK, BERLIN, S. O
MICHAELKIRCHPLATZ 13
Abteilung 685. 8111

---

28 | נאָר | 28 | נאָר | 28

פערקויפט נישט אייער
מעבעל,
ריוואַנעס, פעלצען, אַנצינגער, ניי־מאַשינען אז״וו, בעפאָר איהר איבערצייגט אייך נישט ביי די לאַנג־עקזיסטירענדע פירמע
ח. ראָזנ׳ס, בענעדיקטאַ 28
נאָר איך צאָהל די העכסטע פרייזען!
בעמ.: ביי מיר אויף לאַגער שטענדיג פערשידענע געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד, פרייזען צוגענגליכער, ווי איבעראַל!

28 | נאָר | 28 | נאָר | 28

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען־קראַנקה.
9 קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9
טעלעפאָן 27-81
ספעציעלער קורס פאַר שטאַמלער.
אָפּרעכשטונדען פון 2 ביז 2 און פון 5–7. 175
נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגעזשער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאָכמ.

ד״ר. איינציגער האָט זיך איבערצייגט, אַז פאַר
מעבעל
ריוואַנעס, פעלצען, ניי־מאַשינען, גאַרדעראָבען א. ז. וו צאָהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאַן נאַרוטאָוויטש 19 (דזיערנאַ)
אין מעבעל געשעפט, (פריוואַט־וואוינונג) שענקעוויטש 29 ביי מיר איז שטענדיג פערט. געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען. 1374

א צוקער־קאַכער
ווי אויך צוויי קעלנער,
א טשאָהרין צו קאַרמעלען
און פאַקעטירס, נור קוואַליפיצירטע כוחות
קענען זיך מעלדען צו
שירים, קאָנסטאַנטינער 14

אַפּרעטור
פון בוימוואָל און האַלבוואָלענע אויסאַרבייטונגען אין לאָדז, אין פולען בעטריב עקזיסטירט זייט 45 יאָהר זוכט א פראַנטאָרטליכען פאַכמאַן
אָפערטען אונטער „אַפּרעטור״ אין אַדמ. פון ד. צ. 1086

עלעקטרישע בעלייכטונג אין 5 טאָג!
ווער עס וויל האָבען עלעקטרישע בעלייכטונג שנעל און גוטע בעדינגונגען, אויף וועקסלען, אָדער קליינע ראַטעס, זאָל זיך ווענדען אין
ZAKŁAD ELEKTROTECHNICZNY
Piotrkowska 44 (אין הויף)
בעמערקונג: עס ווערן אויסגעפיהרט רעפּאַראַטורען צו יעדער צייט. 912

מיר קויפען יעדע צאָהל געניצטע
פיקערס
אָנמעלדונגען טעלעפאָניש אויף נומער 38-21. אָדער אין ביוראָ אַלעקסאַנדריסקאַ 26. 1096

פעלץ־וואַרען
אַלער אַרט, ווי אויך פערטיגע מענטעל די נייעסטע מאָדעלען געבראַכט פון אויסלאַנד קויפט מען נאָר אין בעוואוסטען פיטער־געשעפט פון
JÓZEF TYGIER
פעטריקאַווער 29
טעלעפאָן 13-22
צוגענגליכע פרייזען! בעקוועמע בעדינגונגען!
קירזשנער־ווערקשטעל אויפ׳ן אָרט. 1150

1161
פעהיגע
פיליטשאַרקעס
קענען זיך מעלדען צווישען 3–5 נאָכמ. אויף
פאַנסקאַ 27, וו. 2.

Dr. M. Klaczko
KILIŃSKIEGO 117
ספעצ. פאַר אויערען, נאָז און האַלז־קראַנקה.
עמפאַנגט אין לעטשניצע „מאַמאָך״ (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 1) פון 9–11, פון 3–5 נ״מ אין לעטשניצע פעטריק. 62 פון 11–1 און פון 7–8 אייר., אין דערהיים פון 5–7.

רעועל און בילינג!
דעם גרעסטען אויסוואַהל פון
שטיהל געבעטע
פון אייגענער טישלעריי.
פערש. פאַסענער, אויך פון אַפּעצירער־אַרבייט, מאַטראַצען, קאַזעטקעס און אַטאַמאַנעס.
רעפּעראַטורען צו ביליגע פרייזען.
איז נאָר צו בעקומען ביי
ג. רעווקאָוויטש, לאָדז,
פולנאַצנאַ 5, אין דריט׳ן רעכטס.
קומט און איבערצייגט אייך! קומט און איבערצייגט אייך!
בעמ.: איך האָב געעפענט אויף רזשגאָווסקאַ 16 (נייעם מאַרק) אַ פיליע, ווי מען בעקומט פערשידענע מעבעל־געגענשטענדע, ווי אויך טאַפּיציר־אַרבייט: מאַטראַצען, פאָטעלען, קאָזעטקעס, אין די נייעסט פאַסענער געבעטע שטיהל און וויענער שטיהל אין באַר און אויף ראַטעס.
רעועל און בילינג!

פאַבריק פון טישטישלע־ און באַמבוס־מעבעל
ווי אויך קויבערס פאַר פאַבריקען
Firma R. GALL Właścic. **St. Nowak**
ŁÓDŹ, NAWROT 4, tel. 36-71
עמפפעהלט: מעבעל פון די איינפאַכסטע ביז צו די פראַכטפולסטע, באַמבוסערקעס, ווי אויך אַלערליי גאַלאַנטעריע, לעזשאַקעס, זשאַרדיניערען צו בלומען, עלעקטרישע לאָמפּען, קויבערס צו פאַפיר, צו מעסערס, שול־קויבערלעך, ראַפע, שפּאָנען א. ד. גל.
ספּעציאַליטעט — קויבערס פאַר פאַבריקען. 1152

שפולערינס
אין רעפּעזירקעס
ווערען געזוכט זאָפאָרט ביי
מעשבערג
נאַוואָמיעסקאַ 26.

אכטונג, לאָדזער צייטונגס־פערשפרייטער!
היינט מאָנטאָג, דעם 27. סעפט. פונקט 7 אין אָוונד קומט פאָר אין לאָקאַל פון קולטור־אַמט (נאָוואָמייעסקאַ 27) מיט דער בעטייליגונג פון פאָרשטעהער פון דער צענטראַלע, אַן אַלגעמיינע
פערזאַמלונג
אַלע חברים ווערען אויפגעפאָדערט אונבעדינגט צו קומען פינקטליך.
קיינער טאָר נישט פעהלען! 1166

א נייהטאָרין
אויף דער וואָך ווערט גע־זוכט ביי פרענקעל
דרעוונאָווסקאַ 33.

ס׳ווערט געזוכט אַ קוואַליפיצירטע
פערקויפערין
אין קוואַליפיצירטע פאַקערינס צו קאַרמעלען צו ווענדען זיך אין אַדמ. פון דער צייטונג. 1168

עלטסטער פעלדשער
י. בערנשטיין
צעגעלניאַנאַ 51
צוריקגעקומען.
מאַכט זעמטליכע איינשפריצונ־גען צו ביליגע פרייזען. 1155

Dr. med. G. Gersztajn
ספּעציאַליסט פאַר אויגען קראַנקהייטען.
Trauguta 12 טרויגוטאַ
נעמט אָן פון $0^1/_2$ ביז $1^1/_2$ נאָכמיטאָג.
פאַר אונבעמיטעלטע פון 7 ביז 8 אָוונד 756

קוואַליפיצירטע
שניידער־אַרבייטער
ווי אויך אַ לעהר־יונגע ווע־רען פון זאָפאָרט געזוכט ביי
י. שווארצינגער,
זאַוואַדזקאַ 10. — פאַר יעהרליכע בעשעפטיגונג ווערט גאַראַנטירט. 1148

Dr. med. W. EYCHNER
פרויען־קראַנקהייטען
Zgierska 38, tel. 34-72
צוריקגעקעהרט.

ד״ר ראָזענצווייג
נאַרוטאָוויטשאַ (ריזשלנאַ) 9
איז צוריקגעקעהרט.
אָנמעלדונגען בעגעגען שאַרלאַך אין דערהיים און אין לעטשניצע זגערזשער 17 — טעגליך 1042

Dr med. Braun

Dr. PRYBULSKI
צוריקגעקעהרט - זאַוואַדזקאַ 1, טעל. 25-38.
וועגערישע־ און האַר־ הויט־קראַנקה מענער־שוועכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־ליכט (האַר־אויספאַל), רענטגען־שטראַהלען. — נעמט אָן 9–1, 4–8 אָוו., דאַמען: 4–5

דאַנטיסט און צאָהנטעכניק
י. ביטענסקי
5 קאָנסטאַנטינער 5
נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוונד.
פרייזען ביליגע! בעראַטונג אָהן בעצאָהלט

אַבאָנעמענטס־פרייז:
אין לאָדז: א חודש — 4.00 זלאָטעס. אויף דער פּראָווינץ: א חודש — 6 זלאָטעס. אין אויסלאַנד מיט 50 פּראָצענט טייערער — פאַר׳ן אונהאַלט אין טעקסט פון די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פעראַנטוואָרטליך. דין אַדמיניסטראַציע איז אָפען ביי טאָג און ביי נאַכט.

נאָכ־ען פרייז: פאַר׳ן טעקסט 15 גראָשען, פרייטאָג 20 גראָשען, אין טעקסט 20 גר. פרייטאָג 30 גראָשען. נאָכ׳ן טעקסט 10 גר. פרייטאָג 15 גראָשען. — פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100 פּראָצ. טייערער. אויסער דער שטאָט — 50 פּראָצ. טייערער. — יעדער אַ מיל מעטער שורה

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i druk.: „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.